

Årbok

FOR SYKKYLVEN 2006

Januar

Måndag Tirsdag Onsdag torsdag Fredag Lørdag

6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

April

Måndag Tirsdag Onsdag torsdag Fredag Lørdag

6	7	1	2	3	4	5
13	14	8	9	10	11	12
20	21	15	16	17	18	19
27	28	22	23	24	25	26
		29	30	31		

Mai

Måndag Tirsdag Onsdag torsdag Fredag Lørdag

Sykkylven Sogenemnd

4	5	6	14	1	2	3
11	12	13	21	8	9	10
18	19	20	28	15	16	17
		27		22	23	24
				29	30	31

Innhald

Kjetil Tandstad:	Forord	side 3
Eldar Høidal:	Om eg fekk drikke kaffi med Bush	side 4
Maren Bonesmo:	Dikt: Følg dine drømmer	side 9
Frode Frisvold:	Julehelsinga frå Drammensveien 1	side 10
Thor Willy Strømme:	Den første Amerika-bilen	side 14
Eldar Høidal:	Korpsturen til Sykkylven 1972	side 16
Per Flaaen:	Dikt: På Storevarden	side 20
Kjetil Tandstad:	Ølbollerim frå Sykkylven	side 21
Jostein Drabløs:	Mur enj steingardbølk me' dække kvile!	side 24
Siv Bente Ringseth:	Mørke og melankoli	side 28
Stein Arne Fauske:	Rapport frå sogenemnda	side 30
Halstein Kurseth:	Kunstnaren Stein-Kåre Nygård	side 31
Ole Jostein Fet:	Biletkavalkade 2006	side 36
Jostein Drabløs:	Garden Straumsheim kring 1900-talet	side 38
Per Arne Grebstad:	Fem bilde og fire tekstar	side 43
Sigbjørn Lyngstad:	Sykkylven småbåthamn 30 år	side 47
Kjetil Tandstad:	Eit glas vin på Brand VI	side 50
Arnold Weiberg-Aurdal:	Sølvreventyret	side 52
Kjetil Tandstad:	Årginala fram i Dala	side 56
	Antikke annonser	side 62
	Sponsorane til Årboka 2006	side 63
Roald Solheim:	Dikt: Melismannen	side 64

Sogenemnda 2006

Medlemmer: Stein Arne Fauske, leiar,
Thor Willy Strømme, Betsy Andreassen, Monica Søvik Hjelmevoll og Ove Ramstad.

Årbokredaksjonen 2006

Medlemmer: Kjetil Tandstad (redaktør, telefon 70 26 03 54/70 25 29 29, kjetil.tandstad@smp.no),
Eldar Høidal, Eldrid Suorza, Siv Bente Ringseth, Malvin Misje og Thor Willy Strømme.

Utgjevar: Sykkylven Sogenemnd

Skrift på tekst er Arial Narrow 12 pt. Titlar er sette med Arial Narrow 26 pt.

Utforming/Produksjon: EldArt Grafisk Design. Prent: Nordberg Trykk As

ISBN 82-92269-11-8

Forsidebilde Utsnitt av biletet Sansespill av Stein-Kåre Nygård.

Forord

Velkomne til endå ei Årbok for Sykkylven,

den 16. i rekkja. Redaksjonen er glade for å kunne slå fast at årboka har blitt eit fast førjulssinnslag i bygda og at opplaget på 1100 - 1200 går unna kvart år.

I år spenner dei historiske artiklane over heile det førre hundreåret, frå gardsmiljøet i klyngetunet på Straumsheim og den første Amerika-bilen som kom til Sykkylven, via sølvreventyret på trettitalet til nærare hendingar som korpsbesøk, bygging av småbåthamn og revyhistorie på 70-talet. Kombinert med kunstnar-presentasjon, aktuelt intervju, kåseri og poesi, føyer Årbok 2006 seg inn i den breie og allsidige tradisjonen som redaksjonen heile tida har prøvd å gjere til varemerke.

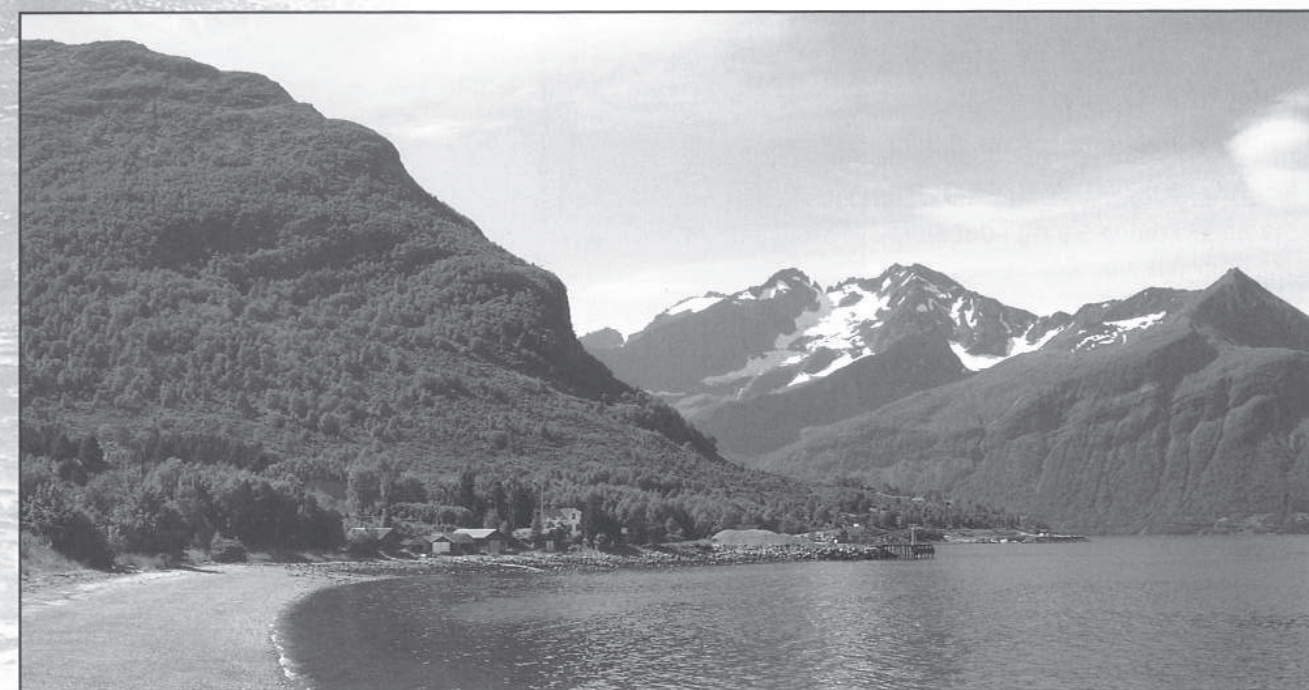
Årboka ønskjer å ha ei vidopen dør for alle som syslar med skrivning og illustrering i Sykkylven. Men nye skribentar er vanskeleg å finne. Det står ikkje til å nekte at det er dei same gamle travarane som går

igjen. Dei gjer ein framifrå jobb, men vi ser samtidig behovet for at nye røyster og fleire miljø skal gjere seg gjeldande i spaltene. Samtidig ser vi at talet på medlemmer i den kommunale Sykkylven sogenemnd er meir enn halvert, og historielaget ser ut til å sovne av igjen. Det blir færre møtepunkt for historisk interesserte.

Det blir ei ekstra utfordring for redaksjonen. Derfor nyttar vi sjansen til å gjere det heilt klart: Årboka er tenkt som eit forum for historie- og skriveglede for alle sykkylvingar. Det er berre å kaste seg frampå med eit tema som interesserer. Deadline er 1. september 2007. Det er ikkje så lenge til som det verkar så det er berre å kome i gang raskt.

Velkomne skal de vere.

Kjetil Tandstad
redaktør
(Telefon 70 25 29 29 eller
e-post: kjetil.tandstad@smp.no)

Parti frå Hundeidvik mot Gjevneset og Hjørundfjorden. Foto: Thor Willy Strømme.

Eldar Høidal er historikar og avdelingsleiar ved Norsk Møbelfaglig Senter i Sykkylven.

Om eg fekk drikke kaffi med Bush...

Av Eldar Høidal

Kaffi med Bush

K

va er det som skjer i Sykkylven, er det berre materielt jag og pengar som tel no for tida? Kvar er det blitt av alle dei som engasjerte seg i viktige kampsaker berre for få år tilbake; i fredssaka, i Amnesty, i naturvernarbeidet? Er dei utbrende? Kan ikkje du hjelpe til å føre arbeidet vidare?

Ingrid Tharaldsen (84) på Lyshol er til å kjenne igjen. Eg har møtt henne mange gonger før. Når ei kampsak skal frontast, når det handlar om dei tunge utanrikspolitiske spørsmåla, om krigar og striden for fred, då er Ingrid ofte på plass. Slik har det vore gjennom mange år. Ho har blitt ein institusjon i fredsrørsla og organisasjonen Nei til atomvåpen er hennar stabile ankerfeste.

Bordet fullt

Eg er ikkje meir enn komen innfor døra før samtalen er i gang om tema både i det vesle og i det store samfunnet. Vi finn oss plassar ved kjøkkenbordet som snart viser seg å bli for lite. Ingrid slår ut klaffen for ho har mykje ho vil vise meg. Avisa

til Nei til Atomvåpen kjem fram først. Men ho hentar også fram notatbøker med tankar som ho har skrivne ned gjennom eit langt og meningsrikt liv. Det er dei færraste tankane som har stått på prent, men det har heller ikkje vore det viktigaste. For henne har det vore god terapi i å få orda ned på papiet og å prøve å få orden på dei tankane ho har streva

med. For det er ikkje alt som har gått Ingrid sin veg, korkje i det små eller det store. Men engasjementet har ikkje vorte mindre av den grunn.

Ingrid sin glødande idealisme har blitt lagt merke til langt utanfor kommunegrensene. Då Ole Kopreitan,

Fredsaktivisten Ingrid er 84 år. Hennar største ønske no er å finne nokre som kan føre arbeidet i den lokale avdelinga av Nei til Atomvåpen vidare. Her heime på Lyshol. Foto: Eldar Høidal

leiande kraft i Nei til Atomvåpen på nasjonalt nivå, heldt appell på eit arrangement på Dravlausstølen for eit par år sidan, vart Ingrid henta fram. Ingrid og Ole Kopreitan har kjent kvarandre lenge og no skulle Ingrid heidrast. Arrangøren hadde laga til eit kjede som ho fekk hengt rundt halsen som ein takk for arbeidet ho har lagt ned i organisasjonen.

Ingrid syntest det vart vel mykje fokus på hennar person, og legg vekt på det samarbeidet dei har hatt i den lokale avdelinga av Nei til atomvåpen gjennom mange år. Men i dag er det den eldste medlemen i avdelinga som er mest utålmodig: – Kva skal vi gjere for å få fart i arbeidet att? Dei som har vore aktive i lokallaget treng avløyning, registrerer Ingrid. Ho tek initiativ i ulike retningar og utfordrar dei ho kan tenkje seg er positive til saka om å ta eit tak. Intervjuaren får også ei sentring: – Kan ikkje du vere med å dra arbeidet i gang att? – Eg har så mykje anna som skulle ha vore gjort, seier eg. Har ikkje tid. Og får raskt svar tilbake. – Finst det noko viktigare enn dette då? Og så skyt argumentasjonen fart: – Verdas mektigaste land held fram med å byggje opp atomvåpenarsenala sine. Det er nok atomvåpen til å rydde ut alt liv på jorda fleire gonger. Finst det noko viktigare enn å kjempe mot dette? Folk flest synest å tru at atomtrugsmålet forsvann då muren mellom aust og vest vart riven, men slik er det ikkje. Stadig fleire får tilgang til atomvåpen. Eg skulle gjerne ha drikke kaffe med Bush for å høyre med han korleis han tenker dette. Eg skulle ha gjeve han svar!

Ondskapens akse?

Ingrid vert så engasjert at ho gløymer kaffikanna som står på komfyren. Vi er langt ute i samtalen før ho vert vår kanna som står på plata, på lågaste stille, truleg nokså lunken i temperaturen. Då passsar det greit at intervjuaren ikkje er nokon ihuga kaffidrikkar og heller vil halde fram med samtalen om alle hjartesakene til den vevre, langt frå lunkne oldemora og tippoldemora på Lyshol.

Ho opnar posen med aviser frå Nei til atomvåpen. Lokallaget har ikkje økonomi til å kjøpe aviser, så ho tingar avisene direkte og betalar dei sjølv. Så deler ho dei ut til menneske ho møter. Så pass må ein bidra, meiner minstepensjonisten, som sjølv opplever at pengane frå det offentlege ikkje strekker til såpass at ho kan ta ein gjennomsnittleg ferietur. Men kampen mot atomvåpen er viktigare enn ferieturar for Ingrid.

Ho gjev meg siste nummeret av NTA-avisa. På førstesida er ein artikkel om India som vert hjelpt i gang med sitt atomvåpenprogram av USA. Det er godt for økonomien, seier USA's utanriksminister, Condoleezza Rice. Ingrid Tharaldsen er kritisk til USA si rolle på verdsarenaen og til at USA skal heve seg opp som dommar over kven som skal ha atomvåpen og kven som ikkje skal ha. – Dei snakkar om ondskapens akse og peiker på land som Iran og Nord-Korea. Desse skal i følge USA ikkje ha atomvåpen - fordi politikken deira ikkje samsvarar med USA sine interesser. Men kva for rett har vi i Vesten til å diktere forsvarspolitikken til land i den tredje verda? Har vi ei så uskuldreine historie at vi har moralsk rett til det?

Mykje å forsvare

Ingrid hamnar ofte i diskusjon med sambygdingane sine når ho er ute med materiellet til Nei til atomvåpen. Ho har somtid fått høyre at ho kan reise til Russland, der slike som henne høyrer heime. Ho har også fått argumentet om at dersom ikkje atomvåpen hadde vorte nytta mot Japan under andre verdskrigen, så kunne utfallet av krigen ha blitt eit anna. Ingrid er overtydd om at krigen kunne ha vore avgjort med andre middel enn atombomber. Men dei som vil gjere skikkeleg reint bord kan gjerne ha rett i at atomvåpen er det beste, legg Ingrid til med ein ironisk undertone. – Vi kan jo halde fram på dette sporet slik at vi utryddar alt, då er det ikkje meir å krige om!

Ingrid er redd for å virke negativ og svartsynt. Eigentleg er ho det motsette, insisterer ho. Ho er glad i livet, i menneske og i blomster, særleg markblomster. Det er så mykje å kjempe for, så mange gode verdar å forsvare. Eg kommenterer det pynta kjøkkenbordet når eg kjem inn, her er både duk, stearinlys og nips slik ein finn i dei fleste bestemorsheimar. – Har du pynta så fint berre fordi du får besøk av ein skrivekar, spør eg. – Nei, slik har eg det alltid, forsikrar Ingrid. Men denne blomster-

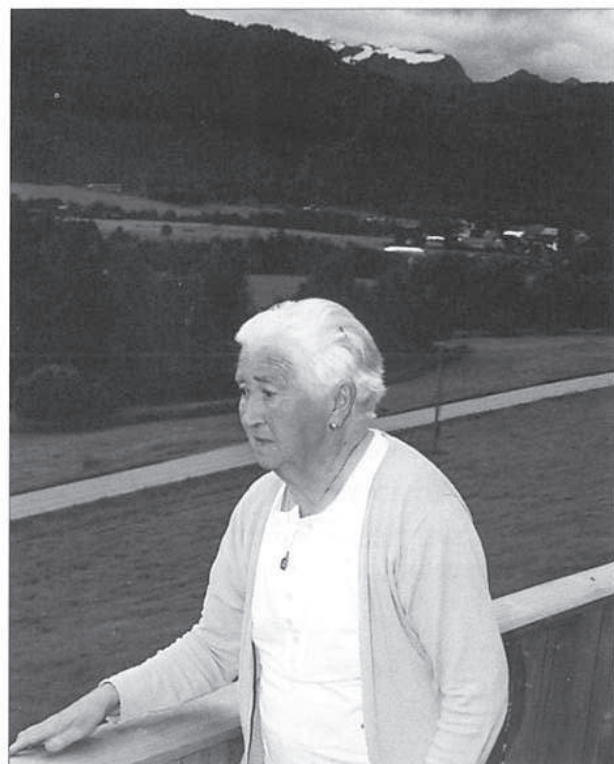
buketten her har eg plukka for å gjere det hyggeleg til du kom. I ein liten blomstervase som ho set på kjøkkenbordet er både blåklokker, kløvergrønt og kløverblomstar. – Det er så mykje vakkert i verda. Eg liker meg godt i naturen, der er det roleg og stille, seier ho, og legg på bordet ein kalender av eldre årgang med eit dikt på baksida: Du skal itte trø i graset, spede spira lyt få stå....kanskje for å vise at ho også har ei anna side enn den ordrike og stridande.

I alkoholen sin vald

Ingrid snakkar mykje, men minst om det ho sjølv har opplevd. Ikkje alt er like godt å tenke tilbake på. Ho vart tidleg gift, allereie 17 år gammal, i 1939. Ho kom saman med ein ungdom frå Ørsta som arbeidde heime på garden til foreldra på Lyshol. Det resulterte i eit 20 år langt ekteskap som vart ein del prega av alkoholproblema til ektemannen. Erfaringane ho fekk i møtet med det offentlege hjelpeapparatet var blanda. Kunnskapane om rusproblem var nok meir avgrensa den gongen enn dei er i dag, konstaterar ho.

– Dette er eit komplisert område og kva ein kan gjere vil variere frå tilfelle til tilfelle. I alle fall må ein behandle menneske med slike vanskar med respekt, og ikkje tale om dei, men med dei - som likeverdige. Menneske med alkoholproblem er ikkje annleis enn andre menneske. Dei har dei same tankane og dei same kjenslene. Og så må vi slutte å seie at folk må ta seg saman og slutte med dette. Så enkelt er det ikkje. Dei fleste alkoholikarar ønskjer seg ut av misbruket, men vegane ut av det er like mange som talet på alkoholikarar.

Ingrid vil ikkje stå fram som nokon fråhaldsfanatikar. Ho unner gjerne folk eit glas vin eller to til maten, men er kritisk til den sentrale rolla alkoholen har fått som sosialt smøremiddel i alle samanhengar. Når noko skal feirast eller markerast verkar alkoholen å vere like obligatorisk som talane og smørbrøda. – Når vi gjer det slik og gjer alkohol så sosialt akseptert, tenkjer vi ikkje på dei som slit med alko-

Ingrid bur på Lyshol og trivest her, men kunne tenke seg at bussen gjekk oftare. Ein minstepensjonist har ikkje råd til hyppige taxiturar, slår ho fast. Foto: Eldar Høidal

holen og ser etter andre utveggar på det dei strevar med.

Tydelege førebilete

Ingrid skyt inn ein kommentar til diskusjonen om å fjerne speleautomatane for å verne dei speleavhengige og familiane deira. Ho kan sjå at speleautomatane kan utgjere eit problem for mange menneske. – Men kva med alkoholen då? Er ikkje alkoholen skuld i enno meir elende enn speleautomatane, spør ho. – Kan ein gå laus på det eine vondet og late det andre segle sin eigen sjø? Ingrid ser at det ikkje er noko enkelt svar på dei utfordringane som alkoholen og andre rusmiddel stiller oss overfor. Ho trur at det einaste som kan råde litt bot på problema er ekte engasjement, frå foreldre, frå naboar, frå samfunnet. Likesæla er den verste fienden på dette området som på dei fleste andre, meiner ho. – Viss vi seier at dei unge berre får styre seg som dei vil og finne ut av det på eiga hand, spring vi frå ansvaret vårt. Vi skal vere tydelege og engasjerte vaksne og

seie frå om konsekvensane av det ein gjer. Konsekvensar som ikkje berre er merkande for den som drikk eller nyt andre rusmiddel.

Muslimske jenter

Likesæl kan ein ikkje skulde Ingrid Tharaldsen for å vere. Medan vi sit på kvar vår side av kjøkkenbordet, sveivar vi innom det eine feltet etter det andre. Ingrid er heile tida den mest oppdaterte og kan vise til sitat både frå aviser, bøker og nyhendesendingar i radio og fjernsyn. – Eg vart uføretrygda før eg nådde pensjonsgrensa, forklarar ho, derfor har eg hatt tid til å følgje med både gjennom litteraturen og gjennom media. Og følgje med gjer ho enno. Eit stykke ut i samtalen kjem ho med ei bok som er skriven av den afrikanske feministen Ayaan Hurshi Ali. Denne boka har tydeleg truffe ein streng hos Ingrid. Ho dirrar av engasjement når ho legg ut om den uretten jentene vert utsette for i mange muslimske samfunn, med kjønnslemlesting og utestenging frå samfunnet som nokre av konsekvensane. Ingrid tek spranget tilbake til debatten om teikningane av profeten Muhammed og snakkar om dei som ville orsake seg overfor muslimane fordi teikningane hadde trakka inn på religiøse kjensler. – Kva var det dei ville orsake, fnyser Ingrid. – At vi her i Vesten har ytringsfridom og rett til fri meiningsdanning? Politisk har Ingrid kjent seg mest heime på venstresida, men når det gjeld spørsmålet om toleranse overfor muslimsk fundamentalisme, held ho gjerne Hagen i handa, seier ho. Og tek den afrikanske feministen som støtte. – Mange jenter lir under dei overgrepa som skjer i religionen sitt namn. Skal vi halde munn om desse overgrepa fordi vi ønskjer å vise respekt for andre si tru, spør Ingrid - og Ayaan. "Eg trur lidenskapeleg på universelle menneskerettar", siterer Ingrid forfattaren.

Ei forsømt grend

Engasjementet til Ingrid omfattar også det heilt nære. Eigne born, barneborn, oldeborn og det eine

Ingrid etterlyser engasjementet i kampen mot atomvåpen. Linda Austnes fekk tusenvis av underskrifter då ho tok til orde for å behalde bordbøna i skulen. Kvifor får vi ikkje det same engasjementet når vi har underskriftkampanjar mot den største trusselen mot verdssamfunnet, atomvåpena, spør Ingrid Tharaldsen. Foto: Eldar Høidal

tippoldebornet som hittil har kome. No bur ho saman med sonen sin, Jan, og trivst med det. Når han er heime frå fiske i Nordishavet får ho kome meir rundt og vitje vener, og det set ho pris på. På tampen av samtalen kjem ho også inn på vanlag-naden til heimokrinsen Aurdal. – Denne krinsen må vere den mest forsømte i heile kommunen, sparkar ho til intervjuaren, som er lokalpolitikar og ikkje får gå heilt fri. – Ikkje berre har dei teke frå oss skulen, no går det ikkje bussar forbi lenger. Ingrid avgrensar seg ikkje til å lese tynne busstabellar, nei, ho tek kontakt med dei som kan få til betring. Ho fortel at ho nettopp har snakka med ein hyggeleg kar ved

busselskapet i Ørsta. Han kunne berre vise til fotnotene i bussruta som sa at det knappe busstilbødet forbi Lyshol og Aurdal til Ramstaddalen var enno knappare sommarmånadene når skuleruta er innstilt. Den som bur på Aurdal må anten vere sprek til beins, ha bil, tjukk lommebok eller velvillige slektningar og vener. Ingrid har mest av det siste, og klagar ikkje for mykje, men kan ikkje dy seg for å påpeike at det ikkje berre er enkelt å vere gamal og svak til beins i velstandsbygda Sykkylven.

Kanskje ho har tenkt på å flytte til sentrum, der BUAS lokkar med lyse og lettstelte rom? Nei, ikkje så lenge ho kan greie seg sjølv. – Kanskje kjem eg dit ein gong, men då må eg vere dårlegare enn eg er no. Det eg då vil trenge er ei god seng og hyggelege menneske rundt meg. Håper dei har tenkt på det dei som har planlagt eldreinstitusjonane i Sykkylven, seier den kampklare fredsaktivisten Ingrid Tharaldsen.

ANNONCER.

27

Hotel Strømshorn

Strømmen, Sykelven

Moderate
Priser.

Proprietær O. K. Hjorthol.

Moderate
Priser.

Dominerende Udsigt over Velledalen og Sykelvfjorden.
Adgang til Øret- og Laxsefiskeri
(se Søndmøre af Kritsofer Randers Side 132, Rute DIV.

Annonse, anno 1900

Følg dine drømmer

Av Maren Bonesmo

Følg dine drømmer.

Lytt til dine tanker og følelser,
de som ligger innerst inne
og venter på å komme frem,
i gleden av å skape noe.

Følg dine drømmer, lytt til dine tanker.

Kast ikke bort livet ditt, på ikke å tro,
ikke å tørre, for du kan, du klarer.

Følg dine drømmer,
de er verdt så uendelig mye.

Du fulgte aldri dine drømmer.

Du ville ikke lytte.

Din døvhet har kostet deg din kreative lykke.

Dine drømmer ble gjemt bort, ditt hjerte ble ikke hørt.

Din tro falmet, dine kreative tanker forsvant.

Var det verdt det?

Din materialistiske grådighet tok overhånd.

Du kastet bort livet ditt på å eie og ha.

Det som virkelig betyr noe,
er borte.

Julehelsinga frå Drammensvn.1- eit 40 års minne av Frode Frisvold

Ei julehelsing kan vere så mangt, i dag har vi fått nye variantar med e-post og tekstmeldingar. Ikkje utenkjeleg at familiar i dag sit til bords julekvelden, utan å ha sendt eller motteke eit einaste julekort. Med kvar sin mobiltelefon eller berbar

Helsingar

Det ein synest er verdifullt og kjekt får ein oftast tid til i livet sitt, såleis er det for meg heilt naturleg å sende personleg handskrivne julehelsingar til vener oppunder jul, det kan vere til familie, vener og studiekameratar. Sidan eg har hatt same

PC ved sida av seg, les dei av og sender meldingar på e-mail eller SMS og MMS til familie, vener og naboar. Kanskje er generasjonen min den siste som held på den gamle tradisjonen med julebrev. I alle fall gjeld dette den personlege varianten, for det siste tiåret har dette endra seg mykje. Etter at alle i våre dagar har fått så dårleg med tid, sjølv om alt er enklare, har fleire og fleire nytta heime-PC-en til å spare tid ved å masseprodusere standardiserte julehelsingar, gjerne krydra med biletsierar av barn, barnebarn, kjæledyr, hus og hytter, omkransa av snø og julenek. Det er blitt som ei årleg sosial sjølvmelding, der alt det positive for alle i familien vert trekt fram og det andre feia langt under julebordet. Etter eit par tettskrivne sider med hell og framgang siste året, kjem så gjerne som ein fotnote ei linje med handskrift til akkurat DEG, med håp om at ein vil treffast neste år...

livsleidsagar sidan studietida, er dette felles vener for oss begge. Difor har julebrev stor verdi, og blir handsama deretter. Dei skal ikkje opnast i stress og dårleg humør, men blir i staden samla til felles opning når alt er kome til ro om kvelden lille julaften.

År om anna har det mangla eit kort eller to. Kvifor? Er det noko gale?

Ja, ofte har det vist seg å vere det, i ettertid har det kome fram at eit eller anna er blitt for vanskeleg. Andre gongar kjem meldinga rett fram, årelange julebrev med biletsierar av familien i velstand og glamour, er bytta ut med ei kort melding på eit julekort med dompap og julenek som einaste staffasje, om at ektefellen har funne seg ein annan...

Så er det kortet frå ein aldrande slektning som berre inneheld meldinga God Jul og Godt Nytt År, med ei stendig meir skjelvande handskrift. Det fortel og sin bodskap. Det set tankane i gang om mange

ting, om vilje, kjensler, slektskap og vår tilmålte tid på jorda.

Vi må og nemne desse som alltid slit med å få fram julehelsinga til postkassa di før til tredjedag, og for ikkje å gløyme det uventa julekortet, som alltid har for vane å kome sjølv julaften. Anten frå dei som ikkje har gitt lyd frå seg på fem år og som du nett i år av den grunn hadde utelate å sende til - eller frå dei som du treffe i ferien på Sicilia eller på Peer Gynt-hytta....

Etter desse tankane omkring dette temaet, vil eg skru tida attende 40 år, der det handlar om ei noko uvanleg julehelsing...

Jula 1966 gjekk eg på gymnas i Volda. Eg var vel ein allsidig ung mann som sysla med litt av kvart utanom skulearbeidet, mellom anna ergra eg far min med å bruke mykje energi på å lære italiensk (!) gjennom eit brevkurs. Eg hadde mi eiga lille illegale "avis" i klassa og likte å skape ting med ord, mellom anna til revytekstar og aviser.

Kong Olav, som 40 år seinare er blitt kåra til den største nordmann i førre hundreåret, var ein mann eg såg opp til og som eg på mange vis synest litt synd på. Han hadde no byrja på ein periode der mange spørsmål rundt monarkiet ville bli sett på prøve, og måtte kjenne seg einsam utan å ha ein ektefelle å dele sine innerste tankar med. På denne bakgrunn og utan tanke på reaksjon eller svar, hadde eg til denne jula sendt nokre ord i ei julehelsing til sjølvaste Hans Majestet Kong Olav V.

Fredag 12. januar 1967:

Post-Per (Langeland) hadde henta postsekkene som vanleg på "rutå" ein kald og snørik vinterdag. Alt tyda på at dette skulle bli ein vanleg rutinedag for min gode ven Per, mannen som hadde alle fødselsdagar og mellomnamn til store og små lagra på harddisken i hovudet sitt. Sjølv var han i 1920 blitt døypst Per Aron Sigvald, - og sidan eg sjølv var så uvanleg at eg berre hadde eitt fornamn, hadde han

moro av å lage eit ordspel av alle F-ane mine, og tiltalte meg som Frode Frisvold Fødd Femte Februar Førtini.

Som sagt såg dette ut til å bli ein heilt vanleg dag for Post-Per, den karismatiske "borgarmeisteren" i landsbyen, no i sine velmaktsdagar som 46-åring.

Heilt til han starta sorteringa og skulle legge eit brev i boks nr. 11, til Frode. Og det var så visst ikkje eit vanleg brev, - på baksida sto det svart på kvitt: H. M. KONGENS KABINETTSSEKRETÆR. Brevet var sendt frå Oslo Slott!

Han sto stille og såg på konvolutten. Kva i alle dagar er det "vingen" har føre seg no?

Per hadde bråstoppa i sorteringa denne januarden. I ettertid må vi hugse at dette enno var nesten tre år før "han Alla" (Arnold Weiberg-Aurdal) vart rikspolitkar. Det var ikkje før då ein landsens poststyrar etter kvart skulle bli van med å sende viktig rikspost frå Storting og styringsverk - jamvel kanskje frå Slottet - fram i dalen med

han Buda-Knut.

Her sto han, like så sant som han heitte Per Aron Sigvald, den Herrens Dag 12. januar 1967, med eit brev frå sjølvaste Oslo Slott til ein heilt vanleg ung lekman, endå til med berre eitt einaste fornamn, han Frode.

Denne dagen skulle sanneleg teleplikta bli sett på ei hard prøve!

Telefon frå han Far sjølv!

På hybelen i Volda same ettermiddag:

Husvertinna kjem med melding om rikstelefon frå heimen. Til alt overmål frå han Far sjølv. Det var og heilt uvanleg. Slikt var det mor som hadde for vane. Far hadde nok med "sine egne ting" og forretningssamtalar, der han for det meste oppheldt seg på kontoret når han ikkje var ute og reiste. Telefon frå far? Det måtte tyde det verste, krig eller død!

Brev frå slottet

Her er kome eit brev til deg frå Oslo Slott!
Etter ei kort tenkepause forsto eg ein naturleg samanheng, men utan å seie noko meir om årsaka, av slo eg at det skulle omadresserast til Volda. Det kunne ligge til neste helg, det var vel ikkje så viktig, let eg som.

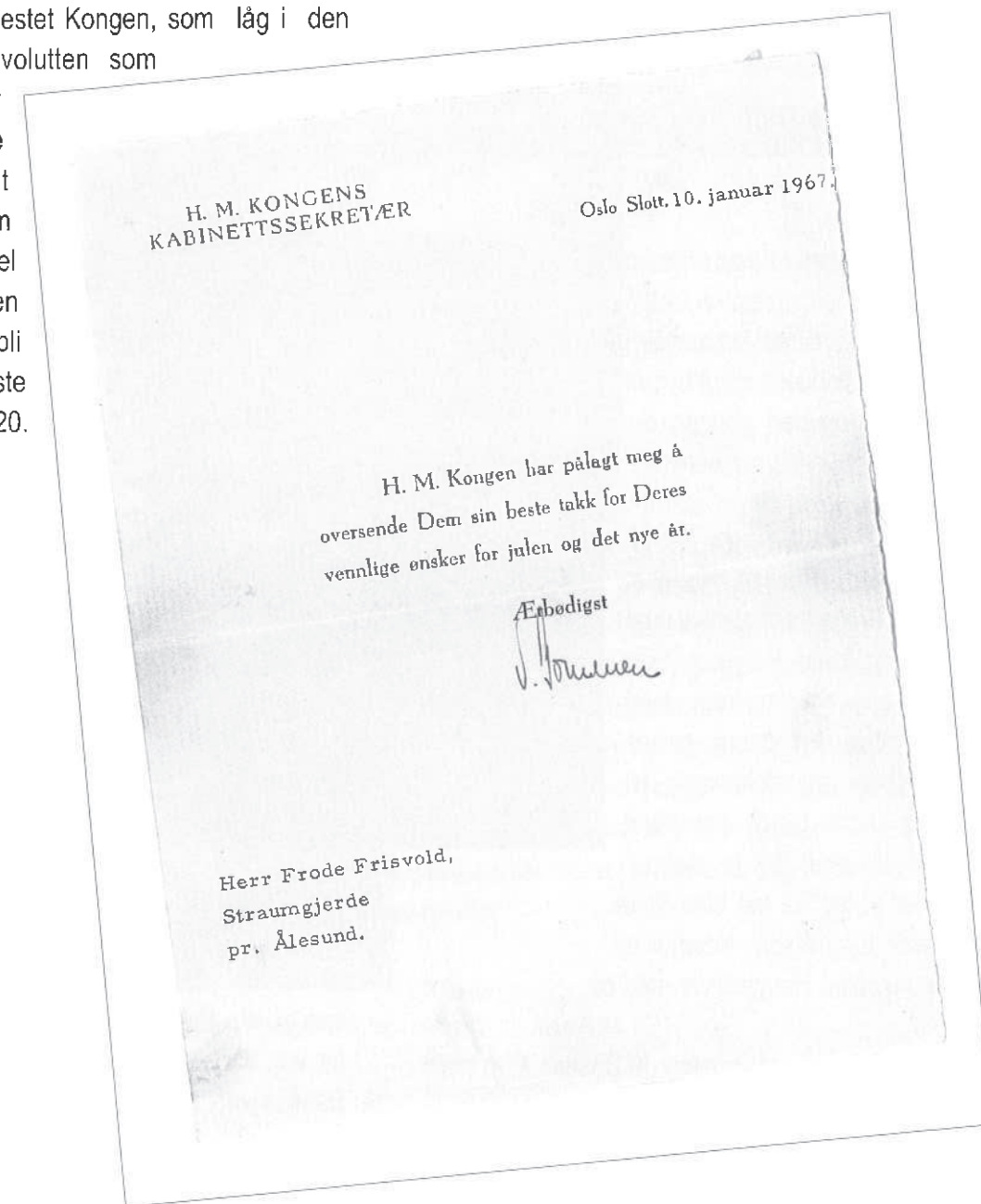
Den eigentlege årsaka var sjølv sagt at ting kunne forsvinne i posten og at konvolutten vart rota til på framsida og kanskje på baksida. Per hadde det nemleg med å skrive meldingar på rim til meg bak på breva.

Her på baksida hadde det vore god plass for den gode Per til ei lita helsing ved omadressering.

Så var det altså ei takk for julehelsinga mi frå sjølvaste Hans Majestet Kongen, som låg i den løyndomsfulle konvolutten som

Post-Per tok opp av postsekken denne januarfredagen. Eit 40 års-minne som fortel ein ørliten del om denne mannen som i år skulle bli kåra til den største nordmann i det 20. hundreåret.

I ettertid har det vist seg at etterkomaren også var eit framifrå kongsemne for landet vårt. Og kven veit, kanskje sender eg denne vesle historia til han no til jul.

God Jul !

Thor Willy Strømme er historisk interessert møbelarbeidar. Han er med i Sykkylven sogenernd og i redaksjonen for Årbok for Sykkylven.

Den første Amerika-bilen

Av Thor Willy Strømme

Den første Amerikabilen

Bilisme i dag er noko heilt anna enn for åtti år sidan. Les om den første bilen i bygda og den gongen dei tippa eit lass bryllaupsgjester i Styrkåbakken.

I 1920 kom Bastian Haugset (1884 – 1945) frå Amerika med den første bilen i bygda. Han køyrde ofte søndagsturar med denne bilen. På desse turane fekk naboar og slektningar bli med og turane gjekk som oftast rundt Fjellsætra. Dei to gruppebileta er truleg frå ein eller fleire av desse turane som oldemor mi Petra Jakobine Haugset var med på.

Dette sto i Sunnmørs-posten da Bastian kom heim frå Amerika.

"Bil i Sykkylven. Ogsaa her i bygden er nu bilrute. Hr. Bastian Haugset tok ved sin hjemkomst med sig bil frå Amerika. Denne er en let og bekvem passagerbil, og er nu paa bygdens veier og prøven faldt godt ut. Veiene helt til Nysæteren er gode. Bilføreren er stø og for yrket habil mand, og bygdens heste viste sig meget snare til at bli fortrolig med det nye befordringsmiddel.

Hr. lendsmand Strømme kjørte veien Aure - Strømmegjerde til Drotninghaug paa første tur, senere er det gjort mange ture til Nysæteren, og sistleden lørdag var bilen stadig i drift.

Bastian Haugset - "Åmund-Bastian"
(1884 - 1945.)

Det er et stort gode for samfærdselen i bygden, viss der nu blir etablert fast bilrute, for ikke at nævne fordelen av samme ved doktorskyds og lignende. Og i fremtiden naar bilen kan kjøre en svip indom den vakre Fausadal blir nytten mere synlig."

Kvar tok bilen vegen?

Då Bastian skulle reise til Amerika igjen prøvde han å selje bilen, men ingen i Sykkylven hadde pengar til å kjøpe den. Bastian tok bilen med seg til Kristiania og prøvde å selje bilen der, men om han lukkast

er usikkert. Det kan vere han måtte ta den med seg tilbake til Amerika. Bastian skulle kome ein tur tilbake til Sykkylven etter den andre verdskrigen. Bastian vart sjuk og kom på sjukehus i Rochester. Han døydde ugift i Seattle 3. mars 1945.

Dårlege vegar eller sjåførar?

Dette er ei historie som Petra fortalde til sonen sin, Petter. Han har fortalt den vidare til meg.

Mange av vegane var dårlege og berre tilpassa hestevogner på den tida då Åmund-Bastian kom heim med bilen. Ein gong han kom køyrande ned mot brua på Eimsreiten, miste han kontrollen over bilen, noko som førte til at han køyrde av vegen rett før brua. Tilfeldigvis sto der ein stuv der bilen kom og på den blei bilen hengande igjen etter bakak-

Bilen Bastian Haugset tok med seg frå Amerika. Personane i bilen er frå venstre Petter J. Haugset, Johan P. Haugset og Harald P. Haugset sit mellom mor si Nikoline og morsystera Olave Strøm.

Ei av gruppene på turane rundt Fjellsætra. Huset i bakgrunnen er første stova på Fjellsætra der O. T. Lied dreiv turisthytte.

Dette bildet er truleg teke på ein av turane som slekt og naboar var med på. Personane frå venstre er Arne Grebstad, Åsta Tu, Verke-Hjalmar(?), Solveig Fausa, Ukjend, Astrid Lyshol, Petra Strømme og Nils Lyshol.

selen. Det gjekk bra denne gongen. Da Petter og familien budde på Haugset under andre verdskrigen såg han på denne trestuven og mintest denne historia.

Lastebil til persontrafikk.

Så ei anna historie om ein annan bil:

Etter ei vigsle i Sykkylvs-kyrkja ein sommardag i tretti-åra, brukte dei ein lastebil til å frakte bryllaupsgjestane tilbake til Vik. Dei sette to benkar opp i lasteplanet, ein på kvar side.

Etter at alle var komne på plass

var både førarhuset og lasteplanet godt oppfylt. Dette gjekk bra heilt til dei kom opp på toppen av Styrkåbakken, da var det ein i trengselen som var inne i førarhuset uheldig å løyse ut hendelen for tippen på lastekassa. Bryllaupsgjestene vart tippa på vegen 200 meter før dei kom seg fram til selskapslokalet.

Kjelder:

Norunn og Jarle Aure
Petter Andreas Strømme
Margrethe Haugset Aure
Sunnmørsposten

Martin Gjævenes: Utvandrarar frå Sykkylven. (1957)

Korpsturen til Sykkylven i 1972

Av Eldar Høidal

Korpsturen

Mysen Skolekorps var Aure Skulekorps sine gjester i Sykkylven denne hendingsrike turen. Dette var ei gjenvitjing etter at Aure Skulekorps året før hadde vore i Mysen for å heidle den tidlegare dirigenten sin, Edmund Piowarski, som brått hadde døydd tidlegare same året, berre 51 år gammal.

Det er interessant å tenke tilbake på dette opphaldet 34 år seinare. Når eg i det følgjande skal prøve å gjenoppleve noko av det som skjedde desse junidagane, kjem det også fram korleis Sykkylven ønskte å presentere seg denne tida.

Flotte jenter

Vi kom til Sykkylven og Aure sentrum sjøvegen onsdag ettermiddag, 28. juni. I 1972 gjekk ferja framleis frå Magerholm til Aure. Då ferja la til land, møtte Aure Skulekorps oss med taktfast marsjmusikk,

Mysen skolekorps på besøk

I disse dager bar Aure Skulekorps besøk av skolekorps på Mysen. Da sykkylvingene var på en snarvisitt til Mysen i sommer, ble de så gjestfritt mottatt og godt behandlet at de på stedet inviterte Mysen Skulekorps hit til gjensjitt.

nett slik vi hadde møtt dei då dei året før kom med buss til Mysen og svinga inn på skuleplassen ved ungdomsskolen. Aure Skulekorps var i 1972 inne i sitt 16. driftsår. Det var god utvikling i korpset både musikalsk og når det gjaldt talet på musikantar. 67 medlemmer, inklusive faneberaren, kunne korpset melde då dei gjennomførte 15-årsmarkeringa året før. Korpset hadde aldri vore større. Det gode arbeidet Edmund Piowarski hadde lagt ned dei siste åra bar rike frukter også musikalsk.

Alderssamansetjinga i dei to korpsa var om

Piowarski-musikanter fra Sykkylven på Mysenbesøk

STOR-BESØK

Mandag fikk vi storbesøk fra Sykkylven. Det var Aure Skulekorps som ville hedre sin avholdte dirigent, Edmund Piowarskis minne. De var på jubileumsturne, som han hadde lagt opp, og korpset fant ut at turen skulle gjennomføres selv om gleda ved den ble redusert ved at han ikke fikk bli med. Møtet med dette korpset ble en stor opplevelse. Det var et korps som var preget av sin dirigent, med en strålende oppførsel og en sjelden disiplin, men også med glede og humor. De hadde en minneshund ved Piowarskis grav, hvor de spilte og la ned en vakker krans. Det var en grønn

hagen som var det mest uttrykkende i anledningen, hvor mange mennesker lyttet til en vellykket konsert av begge korps. Aure spilte bl.a. «Liten Suite for korps» som de gjorde slik lykke med i landkonkurransen. De kunne sine ting, og applausen var velfortjent. Fellesnummeret «Humba Juanitas» klang også fint og prestet. Senere på kvelden var det underholdning på ungdomsskolen hvor gjestene ble innkvartert. De fikk se Nysjofilmen, Anne Gerd og Trond underholdt, og 2 gutter fra Aure viste oss hva som kan trylles ut av blokkfløyta. De var fante

Aure Skulekorps 1971. (Sykkylvsbladet)

lag lik. Musikantane var hovudsakeleg i alderen 10 – 17 år. For oss eldste gutane i Mysen-korpset var det sjølv sagt interessant å sjå etter dei stramme og høgreste jentene i vertskorpset. Dei fleste av oss nógde oss med å sjå, men dei mest frimodige var raskt ute etter å søke kontakt så snart vi hadde installert oss på Aure skule. På skulen fekk vi ligge på gode madrassar i klasseromma både i første og andre høgda.

Etter det eg minnest var det særleg ei av jentene i Aure-korpset som var ettertrakta. Ho hadde langt mørkt hår og var blant dei eldste av jentene, sikkert eitt år eller to eldre enn meg. Tek eg ikkje heilt feil var ho tamburmajor i korpset. Men smålåten som eg var, nådde eg ikkje opp i den konkurransen.

Ei knust glasrute

Då var det greiare å ta del i fotball-leiken, som dei

FRÅ KONSPORTEN PÅ SYKKYLVEN STADION FREDAG

Frå venstre: Leiarar for Mysen skulekorps, dirigent Ivar Caspersen, dirigent Olav Pileberg og Petter Kaldhussæter

(Sykkylvsbladet)

også dreiv med i Sykkylven, skjøna vi. På skuleplassen vart det sett saman lag med både lokale og tilreisande deltakarar. Det var godt å få bruke kroppen etter å ha sitte stille i fleire timar i bussen. Men det var då det skjedde det som har festa seg som eitt av dei mindre gode minna:

Aure skule har ein fasade med mange store vindauge. Gutar på 15 -16 år kan sparke ein ball hardt og høgt, og ein av ballane eg sende kom på avveggar. Det gjekk ikkje likare enn at han treffe eit vindauge, slik at det brast. Mor, som var med på turen som leiar, var fortvila over det sonen kunne finne på. Ho oppsøkte ein med ansvar for skulebygget – kanskje var det vaktmeisteren – og møtte berre velvilje og forståing.

"Det er slikt som kan skje, ikkje tenk på det. Dette fiksar vi." Det var første gongen eg bidrog til utgifter til kommunerekneskapen i Sykkylven.

Møbelvandring

For alle dei 95 korpsmusikantane og dei fleste av dei 30 leiarane frå Mysen var denne vitjinga den første dei hadde til Sykkylven. Men om dei ikkje kjende så mykje til bygda; eitt visste dei, og det var at det vart laga mykje møblar her. Ekornes var vel

kjend over det ganske land allereie i 1972, og det var året etter at Stressless-stolen byrja sin sigersgang. Første posten på programmet torsdag var vitjing på Hj. Brunstad på Vik. Vi vart viste rundt på den relativt nybygde møbelfabrikken av ein noko tilårskomen, men hyggeleg mann med lite hår. Eg visste det ikkje då, men han heitte altså Hjalmar Brunstad.

For meg som seinare vart møbelhistorikar er det kjekt å vite at eg fekk treffe denne møbelpioneren, som diverre døydde alt for tidleg, i 1974. Som ei avslutning på den første møbelvandringa eg var med på fekk vi kaker og brus av fabrikkleinga. Dei visste å ta godt i mot gjestene sine.

Fisketur med ferje

Ein av naboane til Hj. Brunstad var Nor-Laks. Her dreiv brørne Karstein Oddmund og Olav C. Vik oppdrett av regnbogeaure. Dette var eit pioneranlegg innan oppdrettsnæringa i landet. Sunnmørsposten hadde ein liten reportasje etter vitjinga på oppdrettsanlegget med bilete av lærelystne korpsmusikantar frå Indre Østfold som følgjer med medan Olav C. Vik fiskar opp ein regnbogeaure med ein hov. Avisen forklarte: "Desse fiskane går nå i reint sjøvatn, for på den måten å kome seg fortare etter rognstrykinga i april." I bakgrunnen på biletet kom ein del av sjøanlegget fram, firkanta mærar som var lenka saman heilt inne med strandkanten.

Vidare på programmet denne dagen stod busstur til Fjellsetra og fisketur på fjorden. Det var ein ferjebåt som vart nytta til fisketuren, hugsar eg. Det var vel vanskeleg å finne annan båt som var stor nok til å gje plass til alle som ønskte å vere

med av dei 125 gjestene frå Mysen. Elles gjekk ikkje ferja like hyppig den gongen som i dag. Kanskje fylte ferjemannskapet på denne måten opp pausen mellom to avgangar...

Fjorden låg der blikkstill denne torsdags ettermiddagen. Eg kan ikkje minnst at eg fekk fisk, kanskje var eg ikkje så ivrig med fisketroa heller. Eg har alltid likt betre å ete fisken enn å lure han opp av sjøen.

Lekkasje på stadion

Apropos mat: Det var Sykkylven kommune som spanderte middag på oss torsdag. Eg kan framleis i dag hugse nokså levande det fint oppdekte bordet i andre etasje på Sjølyst Turistheim. Ved enden av bordet sat ordførar Øystein Eliassen. Etter at vi hadde metta oss, reiste ordføraren seg opp og fortalde om kommunen sin. Presentasjonen var kanskje mest retta mot dei vaksne, men også vi korpsungdomane fekk med oss eitt og anna om denne kommunen som vi etter kvart hadde lært å setje pris på, og som også dei vaksne skrytte slik av. Særleg var dei imponerte over den store gjestfridomen og alt arbeidet vertskapet måtte ha hatt for å få på plass alt det praktiske.

Vi var tre brøyr som spelte i skulekorpset i Mysen. Eg var den eldste og spelte som nemnt saksofon, tenorsax. Nest eldste bror, Are, spelte kornett og yngstemann Vidar spelte signalhorn, ein trompet utan ventilar, i det som vart kalla signalkorpset.

Fredag var det klart for stor konsert på Sykkylven Stadion med begge korpsa. Vi marsjerte frå samfunnshuset til stadion. Her fekk vi praktisere det vi hadde øvd på i lang tid; marsjere i takt, sjå til høgre, eller venstre, halde seg beint i rekkja, samstundes som tonane skulle klinge reine og synkroniserte med dei andre instrumenta.

Strekninga vi marsjerte var ikkje alt for lang

og strevsam, men for ein nåring med liten tank var likevel turen i lengste laget. Det vi brørne hugsar best frå konserten er lillebror Vidar sin store lekasje under innmarsjen til Sykkylven Stadion. Han tok instruksjonane om å halde seg beint i rekka bokstavleg og våga ikkje å tre av på naturens vegne. I staden let han vatnet gå i uniformsbuksa. Signalkorpset hadde lyse bukser, og det var uråd å skjule den store mørke flekken framme på buksa. Kor flautt det var!

Sykkylvsbladet såg arrangementet frå ein annan vinkel og heldt det for å vere ein suksess: "Den vellykka konserten på Sykkylven Stadion vil nok bli hugsa. Det var musikk av begge korpsa og turnoppvisning av sykkyllvsjenter. Mysen Skolekorps under sin dirigent Ivar Caspersen og Aure Skulekorps med dirigent Olav Pileberg hadde kvar sine musikkavdelingar. Til slutt spela korpsa fellesnummer under leiing av Carl Tandstad: Fagert er landet."

Før fellesnummeret fekk veslebror Vidar permisjon for å få på seg turrare klede..

Minneord

Musikkinstruktor
EDMOND PIWOWARSKI

(Sykkylvsbladet)

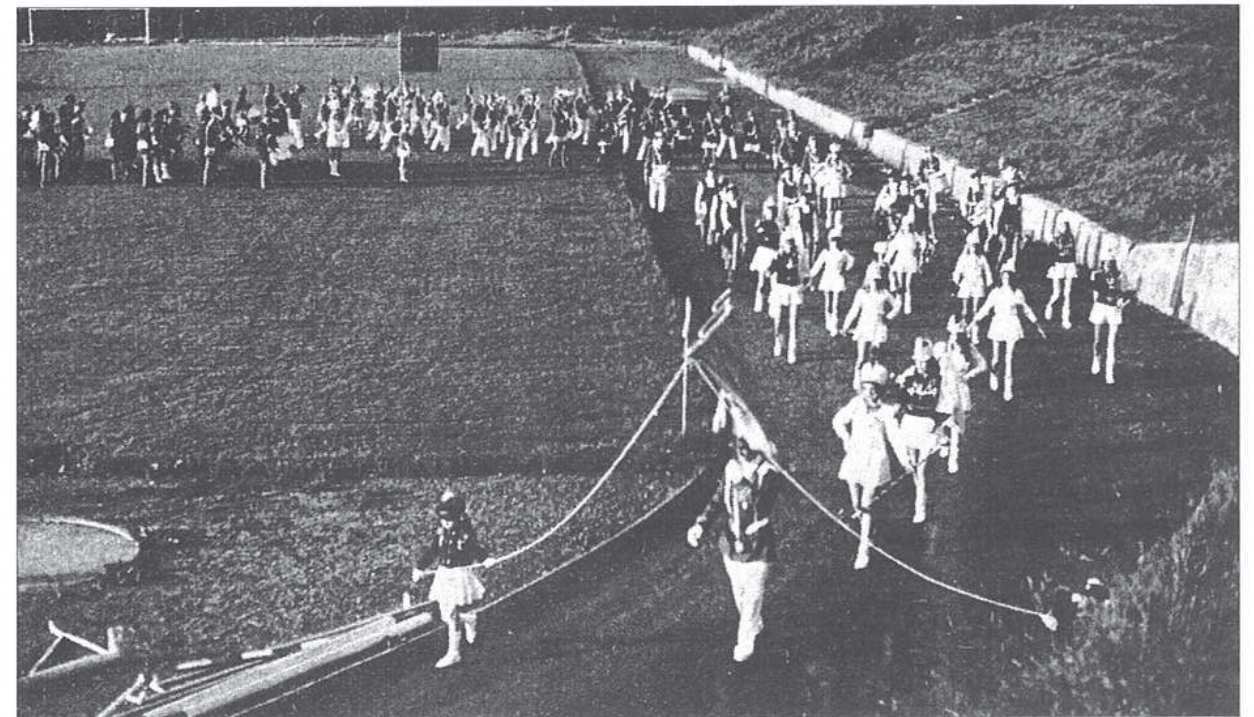
Piwowarskis grav

Eit anna høgdepunkt fredagen var festen på Sykkylven Samfunnshus som då framleis var relativt nytt og ei storstove som sykkylvingane med god

teoretiske utdanning med dirig og instruktørkurs og tok eksamen som skolesonglærer ved Musikkonservatoriet i Oslo. Det var til at interessa hans for skolekester vart skapt i Mysen, for vart dirigent for Mysen guttsikkorps og Mysen ungdomslag frå 1962.

Piwowski hadde såleis merke etter seg i musikkli. Mysen då han kom til Sykk som kommunal song- og mu instruktør i april 1966. Og fekk han tid til — eller re sagt t o k seg tid til — å ofr si arbeidskraft for song- og sikkliet i bygda.

Han dreiv først med insjøn i song- og musikkklagar musikklærer på ungdomssk og hadde dessutan private utvisningstimar. Dette førde v med seg at han måtte de konsertar, stemne og andre feringar. Han deltok også

Mysen skolekorps og Aure skolekorps marsjerer ut etter konserten på Stadion.

(Sykkylvsbladet)

grunn kunne vere stolte av. Eg hugsar at vi utanfor inngangen til samfunnshuset møtte eit av søskendeborna til far min, ein som gjennom mange år har markert seg sterkt innan musikklivet i Sykkylven, Eldar Bergmann. Båe foreldra mine var sunnmøringar, frå Ørsta og Volda, så eg kjende meg nesten på heimebane i Sykkylven. Ekstra kjekt var det å få møte slektningar på denne for oss nye staden.

Det var medlemmer og leiarar i dei to korpsa som stod for underhaldninga i samfunnshuset. Det som sit sterkast i minnet mitt frå denne hendinga, er bukkerittet frå Peer Gynt, entusiastisk framført av rørleggjar Lind frå Mysen.

Skodespelartalent var det også hos vertskapskorpset, og ikkje minst vart salen fylt av velklingande musikk. Nokø vemod blanda seg nok inn i all vellyden denne kvelden, for festen var også ei avskilssamling. Dagen etter bar det vidare for oss gjestene frå Mysen. Vitjinga i Sykkylven var det desiderte høgdepunktet på turen, som var ein del av 50-årsjubileet til Mysen-korpset.

Ved avreise var det mange takkens ord frå begge sider, og fleire av leiarane ytra ønske om

at dette måtte vere starten på eit tett og varig musikk samband mellom aust og vest. Slik gjekk det likevel ikkje. Truleg var ein hovudgrunn til det at den fysiske avstanden mellom Mysen og Sykkylven er relativt stor. Likevel vil der alltid vere ein link mellom dei to stadene, i første rekkje på grunn av innsatsen til Edmund Piwowarski. Han var gjennom ei årrekkje dirigent for skulekorpset i Mysen, til han i 1966 vart tilsett som song- og musikkinstruktør i Sykkylven. Her la han dei neste åra ned ein stor innsats i det rike musikkmiljøet. Først vart han engasjert med instruksjon i song- og musikk laga. Han vart også nytta som musikk lærar på ungdomsskulen i tillegg til at han hadde private undervisningstimar.

Piwowski vart gift med ei kvinne frå Mysen, og ligg no gravlagt i bygda midt i hjartet av Indre Østfold.

På Storevarden

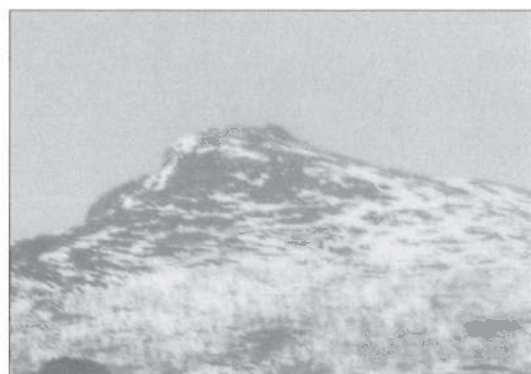
Av Per Flaaen

I dag driv det skodde på Vardefjell
som sveiper om vårbleike sletter
Og gråmjuke dansande trollskuggar fell
på leikande hulder og vetter.
Det stengjer for utsyn mot dal og mot tind
og gufsar so kaldt frå den regntunge vind
og byger kjem drivande etter.

Men heiloen sit på sin gamle stein
og syng med sin sorgfulle tone.
Sin song som so bedande sår og so rein
stig ut som for synder og sone.
So stryk han mot vidda på fjørlette veng.
Der har han sin heim med si dunmjuke seng.
og att står hans doggvåte trone.

Og nede frå lia - der bjørka står -
eg høyrer so våyr ein lokkar.
Han kallar til messe for ljøs og for vår
og gauken er messar og klokkar.
Men tru om det høyrer i haug og i berg
og lokkar fram hulder og tussar og dverg
som samlast i tuslande flokkar.

Det seiest du ber på ei gammal skam
Som einsamt i skogen du sonar.
Og derfor so sjeldan du syner deg fram
og syng i so trollstemde tonar.
Nei - tilgjev meg, gauk, at eg trudde deg slik
når songen din tonar vert våren so rik
og kveikjer so vårljose voner.

Du fjellvår du kom ikkje hit so visst
Du drygde og tidast du snudde.
Og oftast so gav du ein kortare frist
enn veikaste livet deg trudde.
Men sjå – over mosen der brenn det og glør
I raude små knuppar som lyser og blør
til yrande vårleiken budde.

Dei bleikgule strå mellom lyng og lav
ber bod om at livet skal rakne.
Med doggdropar luter dei ned mot si grav
der spirar ligg unge og vakne.
Snart får dei so vakker ein fjellblome-krans
og slik gjeng dei inn i den evige dans
so skuldfrie reine og nakne.

So takk då - mitt fjell - for din vakre fred
for songen og dansen her inne.
Og takk so til skodda, som bøygde meg ned
og synte slik rikdom å finne.
Og nede i råsa eg endå ein gong
meg vender mot toppen og høyrer din song.
Du gav meg so vakkert eit minne.

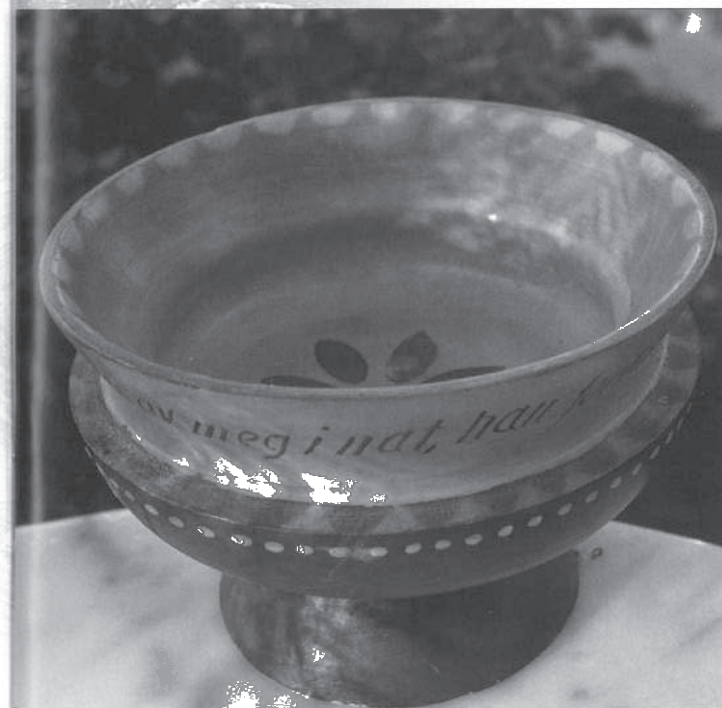
Kjetil Tandstad er journalist i Sunnmørsposten og redaktør for Årbok for Sykkylven.

Ølbollerim frå Sykkylven

Av Kjetil Tandstad

Strengje normer og hardt slit prega det gamle bondesamfunnet, men nokre gongar i året møttest grannane til festleg lag. Dei vart kanskje møtte av verten som snurra smilande på ølbollen og las: *Kom mine grander, fire og fem. Jeg skal eder skjenke så det haver klem.*

Eg funderte mykje over rimet rundt kanten på den vakkert dreia og dekorerte stettbollen etter bestefar. Han er måla i oker, brunt og grønt. I dag er han full av trådsneller og garnnøster og står til stas. Bokstavane langs kanten på utsida er nøyaktig forma og teksten lyder: *En Mand drakk av meg i nat, han forlot både hue og hat. Anno 1945.*

Bestefars ølbolle – anno 1945, men med eit mange hundre år gammalt rim rundt kanten. (Foto: Kjetil Tandstad)

Hue og hatt

Vi ungane fann det forståeleg at ein mann kunne gløyme hovudplagget der han var på besøk. Men at han var utstyrt både med hue og hatt på same besøket, fann vi rett og slett lite truverdig. Seinare har vi lese fleire ølbollerim og blitt betre kjend med denne spøkefulle diktforma, der logikken ikkje er det viktigaste. Rimet skulle framseiest av verten eller andre for å slå an tonen i selskapet.

Øbollane kunne vere både med og utan stett, men ein tenkjer seg at bollar utan stett er den opphavlege forma. Dekoren var gjerne rosemåling med eit rim rundt kanten, anten inne i bollen eller utanpå. Bestefars ølbolle frå fredsåret 1945 har kanskje aldri vore brukt til sitt formål. I alle fall har nok bollen knapt nokon gong vore sendt frå mann til mann, slik tradisjonen har vore opp gjennom hundreåra. Moderne festdeltakarar vil ha sitt eige beger. Slik sett er det kanskje rett å kalle bollen for ein moderne kopi av dei øbollane som gjekk rundt bordet i festleg lag i hundreåra før.

I bygdebokskrivar Ola Tandstads uprenta og ikkje fullførte manus til det som skulle bli det andre bandet av allmennsoga for Sykkylven, gir han att nokre ølbollerim frå Sykkylven etter P. J. Tynes. Samanliknar ein med rima i Jon Tolaas si bok Ølbollerim frå Nordfjord, ser ein at en stor del av rima er felles. Det er langt mellom sjølvdikta og originale rim på øbollane. Men lokale variasjonar er her i massevis. Men den stive klokkearsken i originalrima har - frivillig eller ufrivillig - blitt forenkla eller tilpassa lokal dialekt.

Bollen talar

Ofte er det bollen sjølv som talar til forsamlinga:

Jeg er liten å se, men du skal passe dig for me', for jeg kan legge de' i kne, er den spøkefulle åtvaringa.

Trebollen fortel gjerne om seg sjølv og kvar han kjem frå. *Før stod jeg prydet med grønne blade, nu gjør jeg gjestene muntre og glade.* Ein annan variant: *Før stod jeg i grønne lunde, nu tømmes jeg av tørste munde.*

Ein ølbolle kunne ofte ha rim som gjer reklame både for innhaldet sitt og for vertskapet som spanderte: *Små boller forvolder, vi lystige os holder.* Vertskapet treng ikkje rose seg sjølv når bollen kan gjere det. *Min vert er snill og makeløs, en dyktig mann til lands og sjøs. (1742). Drik av ølet, som er godt, gjør verten ingen spot. (1705)* Bollen byr seg gavmildt fram: *Jeg staar for dig som en lilje. Drikk av mig, det er min Vilje. (1874).* Ofte snakkar han til gjestene med munter autoritet: *Jeg er en bolle med guld-bokstaver. Uhøviske folk jeg ej behager.* Og denne: *Jeg er en skaal utav de beste, av meg kan drikke både fut og preste (1735).* Eller i dette rimet, som fortel gjesten kva han bør velje: *Kyste du meg, du læskelse fikk, kyste du pigen, det læsker og litt.*

Guds gåve

Øl var Guds gode gåve i det gamle bondesamfunnet. Mot slutten av 1800-talet, då pietismen og kampen mot rusdrikken flamma opp, kunne nok ølbollar bli fjerna frå hyllene. Men i dei tradisjonelle bondesamfunnet var det helst brennevin som var rekna som den skadeleg rusdrykken. Øl var først og ei matvare, som også hadde ein lystig bieffekt.

Øl så vel som andre gaver, vi av Herrens hånd modtager, er eitt av rima som har vore brukt her i kommunen. *Av dalen sin grøde jeg skjenker min ven og håper det samme av ham igjen,* stod det på ein annan sykkyllvsbolle.

Ølet skulle prisast og det skulle ikkje sparast på skjenken: *Tolv ganger jeg til tøndens går, den tretende hun på næsen står.*

Her er ein klassikar som reklamerer for varene og skryter av vertskapet: *Han Eilef på Gartun han bryggjer godt øl. Det stend ut i bollen som blakkaste føl. Det ramlar i magen som fosselåt. Det dunderar i broka som byrseskot.*

På nokre gardar kunne det vere fri flyt og ingen restriksjonar på skjenkinga: *Drikk mens du lyster, tønden i kjelleren har en syster.* Her er det berre å slå seg laus: *Drik, vær lydig, hold deg glad, jeg vil ingen surmul ha.*

Eit lettsindig og kanskje litt sjølvvironisk bollerim er dette: *Jeg drak i gaar, jeg drikk' i dag og får vel lidt i morgen.* Bodskapen er i dei fleste tilfelle drikk og ver glad. Akkurat denne dagen skal ein leggje bort alle tankar på slit og sut. *Drik min ven og vær kun glad, tenk aldri mer på sorgen.* Eller: *Drik min ven, set meg ei hen. Min vert er så god å tappe igjen.*

Typisk for eit bollerim er denne norske bondeversjonen av den klassiske latinske devisen *Carpe diem* – Grip dagen. I dette tilfellet snarare natta: *Drikk ditt øl før det dovner, kyss din pike før hun sovner, så er hun blid når hun våkner.* Men andre rim er ute med peikefingeren: *To slike, til prikke utdrikke, mer tåler du ikke, står det på ein av bollane.* Endskjønt det smaker godt, drikk deg ei til spot, blir det formana på ein annan.

Verden er svarlig. Tiden er farlig. Døden kommer snarlig (1756), lyder det på den tredje. *Drikk og vær lysti, det bedste du kan, men glem dog ikke at du for dommeren skal.* Fest eller ikkje fest. Ein måtte aldri gløyme Herrens dom og at ein er dødeleg. Nokre av rima tyder på at øldrykk ikkje var utan risiko. *Tem lysten når den luer opp i barmen. Den ellers holder deg i armen.* Og då kunne det skje ting som ein angra på etterpå, anten det var knivstikking eller basketak.

Vandrering

Ølbollane i Sykkylven ser ut til å vere utstyrte med rim og visdomsord som ein finn att over heile Vestlandet. Den dominerande påskrifta er vandrering. Målforma er dansk fram til langt inn på 1900-talet. Skrivemåten er sjeldan etter ordboka. Blant anna ser det ut til at rosemålarane har hatt eit ganske avslappa forhold til bruken av enkel eller dobbel konsonant.

Jon Tollås har peika på at dei indre bygdene har godt bevarte ølbollar medan slike bollar nesten ikkje er å finne i kyststroka. Det har si naturlege forklaring. Kornproduksjonen var mindre i ytre strok. For bygdene langs skipsleia var tilgangen til kjøpebrennevin frå Bergen meir rikeleg. Drikkinga skapte store problem. Pietismen og fråhaldsrørsla var motreaksjonen som sende ein del av dei tradisjonelle ølbollane på gardane rett i peisen.

Ølbollerim prisa drikken og selskapet:.

Når ølet kneiser sig i panden, da er du ikke redd for fanden, lyder eitt av rima som har vore i bruk i Sykkylven. Dette neste rimet er kjend fleire andre stader, men på våre kantar har det fått ein lokal vri: *En mil omkring og en fjerding til bunds. Hjørundfjorden til tønde og Gjævenakken til spuns.*

Eit slikt kjerald vitna om rikeleg velstand og det skulle godt gjerast å drikke det tomt.

Kjelder:

Ola Tandstad: Manus til andre bandet av Sykkylven i nyare tid. (Uprenta)

Jon Tolaas: Ølbollerim frå Nordfjord. Vestlandsforlaget.

Jostein Drabløs, pensjonert lærar, og har gjennom mange tiår interessert seg for profilar og lagnader frå Sykkylven i tidlegare år.

Mur enj steingardbølk me' dække kvile!

Av Jostein Drabløs

Mur enj steingard

Tjønes-Johannes (1826 – 1927) var ein oppfinnsam og humørfyllt sykkylving. Anekdotene etter han fortel ein heil del om korleis folk levde, snakka og tenkte for nokre mannsaldrar sidan.

Johannes vart fødd i Jørn-garden på Fet i 1826. Faren heitte Nils Olsen Fet, som kom frå Larsgarden på Hjortdal. Han heitte Nils Hjortdal. Som skikk og bruk var i farne år, tok brudgommen etternamnet Fet då han i året 1822 gifte seg med jordatausa Laurentze Ingebrigtsdotter Fet i Jørngarden.

Johannes voks opp i Fitja-garden og hadde ein jamaldring i Nilsgarden til leikekamerat, Lars Peter. Han var og fødd i 1826. Desse to karane fekk særskilde ettermæle etter at dei hadde gått bort i høg alder. I eldre år bar dei namna Tjønes-Johannes og Gamle Lars-Peter. Etter Johannes er det fortalt om hendingar som slektsfolket i Jørngarden på Fet har teke vare på. Like eins har Tomas Tandstad fortalt om hendingar som målaren Lars Tynes opplevde i samvære med han Tjønes-Johannes.

Det som særmerkte Tjønes-Johannes, var ei realistisk innstilling til livet, hans gode humør og hans medkjensle for born, skriv Ole Johan Fet. Det siste barnet Johannes tala med, var ei småjente. Då ho sat ved senga hans, la han handa på hovudet hennar og sa: "Stakkars ihlje ven". Godhugen for borna gav seg utslag like til det siste.

Dreng på Dravlaus

I sine unge år tente Johannes i Samongarden på Dravlaus. I eit festarøl der i garden var dei komne så langt at alle gjestene, til liks med dei to trulova, skulle gjere handslag over bordet. Då høyrde fest-

lyden ein dundrande salutt utanfor huset.

Johannes, som sjølv sat mellom gjestene, hadde ladd ei borse og bunde eit snøre i avtrekkjaren. Det hadde han teke gjennom glasets og festa til foten sin. Han trong berre røre litt på foten før det small. Johannes likte å finne på eitt og anna. Han var snartenkt og.

I åra 1842-44 hadde brennevin etter kvart blitt eit stort sosialt problem i bygd og by. Nokre få bønder hadde løyve til å produsere brennevin. Men brenning var svært vanleg på gardane, sjølv om det var ulovleg. Heradsstyret greip fatt i saka, og det vart stor debatt. Lensmannen fekk i oppdrag å auke kontrollen.

Johannes var ung dreng i Samongarden dei åra. Ein dag kom lensmannen uventa til gards. Då ho Samon-Kristiana såg lensmannen kome, sprang ho ned i kjellaren, sette seg på heimebrentapparatet og breidde stakken sin utover. Lensmannen kom ned og såg satsdunken som stod attmed. Han spurde kva det var. Grisemat, svarte Johannes kvikt. Slik lurte dei lensmannen den gongen.

Veddemålet

Ein gong i unge år var Johannes med på eit veddemål. Han skulle få husbonden i Elljengarden på Straumsheim til å stå opp midt på natta og gi han ein dram. Dei andre i flokken vedda imot. Johannes gjekk inn og vekte karen i senga og sa at han hadde rodd tømmerflåte og var så trøyt at han måtte få seg ein dram. Husbonden steig ut på golvet og rusla bort til veggskåpet og tok fram brennevinsflaska. Så fylte han i tomlingen og gav den vesle sylvskåla til Johannes. I det han drakk, lyfte han tomlingen opp

Ingeborg A. Tjønes, f. Melfot
(1825 - 1915)
Ho var frå Sunnylvn.

Johannes Tjønes, f. Fet
(1826 - 1927)
Daglegtale: Tjønes-Johannes

Begge portretta er måla av Edmund Hansen etter fotografi.

Sjurgarden på Tjønes. Måleri av Jonas Peson, Ålesund. Han flytte frå Finland og vart sunnmøring

for glaset, slik at dei som stod ute, fekk sjå at han hadde vunne veddemålet.

I Fitjavatnet vart det ofte fiska ulovleg. Det var vanleg i den tida. Ein gong vart Johannes innkalla som vitne etter at ulovleg fiskje hadde vorte meldt til lensmannen. Lensmannen spurde Johannes kor mykje fisk ein kunne få på ei slik ferd.

Å, det kunne vel vere ti ein kjøpp, svarte Johannes.

Kva er ein kjøpp? spurde lensmannen.

Ein kjøpp er ein kjøpp det, svarte Johannes.

Kor mykje tek ein kjøpp? spurde lensmannen.

Å omtrent eit kalvemål, svarte Johannes.

Kor stor var fisken de fanga? spurde lensmannen.

Johannes la høgge handa på venstre handbaken. Medan han fortalde, flytta han handa stykkevis oppover til han nådde aksla. Å det var om lag på den og den lengda det, svarte Johannes.

Kva slags fisk får ein i Fetvatnet? spurde lensmannen.

Å, det er ikkje torsk, far, meinte Johannes.

Då fann lensmannen ut at det ikkje nytta å få noko ut av vitnet. Han slo att protokollen. Og det var det.

På 1800-talet hadde alle som sokna til Fetvatnet kastenot, har Peter P. Fet fortalt. Dei hadde rett til å fiske slik, meinte grunneigarane. Det var sjølvsgatt myndigheitene med eit håplaust lovverk som tok feil. I vatnet var det alltid rikeleg med fisk.

Kyrkjegjengar og lesar

Fiskje var fiskje. Kyrkje var kyrkje. Han Johannes var ein trottug kyrkjegjengar og var med i kristelege forsamlingar gjennom eit langt liv. Han las trottugt i Bibelen og annan religiøs litteratur. Johannes levde sitt kristenliv utan å rakke med på andre, skriv Ole Johan Fet i Jørngarden i eit ettermæle. Ein dag frettest det at ho Johanne Marie i Eljasgarden på Aure var død. Dette fortalde barnebarnet til han Tjønnes-

Johannes. Den gamle bestefaren sa: Åja, ho var no svært så gamal no, ho Johanne Marie. Etter å ha tenkt seg om, sa han: Ja, ho var sogebarn ho då eg tente i Samongarden på Dravlaus. Då kom det frå barnebarnet: Men du er då mykje eldre du, bestefar. Ja, Vårherre har visst gløymt å hente meg, svarta Johannes lunt. Dette hende i året 1925. Tjønnes-Johannes var då 99 år.

Som vi har høyr, tok Johannes Fet teneste i Samongarden på Dravlaus i unge år. Som vaksen kar vart han dreng i Sjurgarden på Tjønnes. Etter nokre år vart gardeigaren sjuk og sengeliggjande. Han heitte Sivert I. Tjønnes. Før han døydd, tok han den lovnaden av gardsdrenge Johannes, at han skulle gifte seg med enkja. Han såg at Johannes ville bli ein god ektemann og ein dugande gardbrukar. Sivert gjekk bort berre 43 år gammal, og Johannes gifte seg med enkja Ingeborg i 1861. Han var då 35 år gammal. Ho var 36.

I den tida var det vanskeleg å drive gard når ektemaken gjekk bort. Når ein vart aleine, ofte med mange små born i heimen og ein dyreflokk i fjøsen, var det om å gjere å finne seg ny ektemake etter eit år eller to. Ingeborg og Johannes fekk to døtrer, Severine i 1861 og Lovise i 1864. No var Johannes jordmann. Til dagleg heitte han alltid Tjønnes-Johannes. Han og kona dreiv Sjurgarden på Tjønnes frå 1861 til 1881. I 1875 fødte Ingeborg og Johannes 8 kyr, ein hest, ein unghest, fire ungdyr og 19 sauer. Dei dyrka òg korn og poteter.

Bruket hadde i den tida 28 dekar dyrka åker og eng og 60 dekar med naturleg england. I deira tid var det smått med gardsreiskap til gardsdrifta. Ein hadde stort sett berre plog, horv, ljå, sigd og handriver. Så det trongst både tenesttaus og dreng attåt gardsfolket for å drive ein vanleg sykkylvsgard.

I 1881 gifte Severin seg. Han var son til Sivert og Ingeborg. Same året fekk han skøyte på Sjurgarden, sjølv om Ingeborg og Johannes berre var 56 og 55 år gamle. Dei var svært unge kårfolk, kan ein seie.

Severin døydd i 1898. Han vart 42 år gammal. Oddrun Drabløs (fødd 1918) har fortalt om han Tjønnes-Johannes. Det var hendingar ho høyrde om i barneåra heime i Jørngarden. Både faren og gommera var flinke til å fortelje.

Ei lita hagebot

Som kårmann hadde han Tjønnes-Johannes fått laga seg til ei lita hagebot på Sjurgarden. No rådde han ikkje over gjødselsdungen på bruket lenger. Kunstgjødsel fanst ikkje i dei dagar. Men Tjønnes-Johannes var slett ikkje oppradd. "Ej e so gla ti dissa ihlje hagebot'ne at ej helde me like uta kjirkjine", sa han.

Ein gong han Tjønnes-Johannes fylgde rutebåten frå Ålesund til Sykkylven, bles det opp til uvær då båten nådde Flisfjorden. Fartyet krengde stadig vekk. Johannes sat i lugaren og hadde laga til billettengane som låg på bordet framfor han.

Med det same billettøren kom for å ta inn pengane for turen, kom ei stor bære og la båten over på sida. Dette kjendest dramatisk ut, ja så illevarslande at han Tjønnes-Johannes la hendene over pengane. "Stusse litt," sa Johannes. Han hadde ikkje tenkt å betale om dei forliste.

Målaren Lars Tynes fortalde nokre historier til Tomas Tandstad (fødd 1912) om Tjønnes-Johannes. Lars vitja Johannes titt og ofte dei siste åra han levde.

Ein gong skulle Lars barbere gamle Johannes. Han vart godt innsåpa. Den tids reidskap var rakekniven. Fyrst vart han raka på den eine sida, så på hi. Så sa Lars Tynes: Johannes, no skal eg rake deg på halsen, so no lyt du sitje prikkande stille og ikkje seie eit ord.

Ska' tru om dei he' fått heim sauene burte på Erstad, sa Johannes, som gløymde å teie seg. Han hadde ei dotter som var gift i Larsgarden på Erstad og hadde attelet for sauene hennar.

Etter at Johannes var blitt gammal, sat han ofte i stova og såg over fjorden. Han tenkte på dottera på Erstad. Men han både såg og høyrde dårleg.

Fluga på glaset

Ein fin sommardag gjekk Lars Tynes utover vegen og stakk innom hans Tjønnes-Johannes, som nærma seg hundre år. Han sat som vanleg attmed stoveglaset for å fylgje med på utarbeidet på Erstad.

-Goddag Johannes, sa Lars.

-Det er fole kor dei køyrer turhøy på Erstad i dag, svarta Johannes. Eg ser kor dei fer opp åt løene med det eine lasset etter det andre. Men det var berre ei fluge som kraup opp og ned på glaset.

Han Tjønnes-Johannes vart ein eldgammal mann. Prost Rude vitja Johannes i heimen på hundreårsdagen. Det var meir som eit storhende at ein mann i kyrkjelyden vart så gammal. Prosten handhelste på jubilanten og sa: Det lakkar til aftens med deg nu, Johannes. Åja, svart Johannes, det er vel snart non.

På hundreårsdagen kom òg blåseorkesteret Lurlåt for å heidle jubilanten. Muskarane stilte seg opp utfor stoveglaset til Johannes. Fordi han så å seie var både blind og tunghøyr, sa ein kvan til han: No spelar dei åt deg, Johannes, høyrer du spelinga?

Ej ser kur dei dræge bøgane, svarta Tjønnes-Johannes.

Johannes hadde eit par slåttekarar i teneste. Etter ei hard arbeidsykt, skulle alle kvile. Då sa Johannes med ein glimt i auget: Kara, mur enj steingardbølk me dække kvile.

Replikken lever den dag i dag.

Kjelder:

Ole Johan Fet, fødd 1885.

Oddrun Drabløs, fødd 1918.

Peter P. Fet, fødd 1900.

Tomas Tandstad, fødd 1912.

Gardssoga, band II side 203 - 204.

Mørke og melankoli

Av Siv Bente Ringseth

Hausten er over, og det er på tide å krype under ullpledd mørke vinterkveldar og kveikje i omnen for å halde varmen. Sommaren ligg der som eit vagt minne om seine kveldar under open himmel, og varme bad i vatn og sjø. Bygda har igjen kledd seg i frostskrud.

Folk som går i gatene har eit anna ganglag no når dei spring mellom butikkane på Aure - armene held eit godt tak rundt kroppen - det gjeld å ikkje la varmen frå milde haustkveldar sleppe heilt taket.

Feriegjestane har for lengst vinka farvel til slekt og vener - nokre kanskje glade for at det blir eit halvår til neste gong - andre sorgtynga for det same. Dei fleste skal likevel tilbake til ein kvardag som er ganske lik, anten ein bur her eller der. Vi veit at det er lenge til neste sommar og til lyse, varme netter. Nettopp denne forvandlinga frå sommar til kald vinter gjer mange noko melankolske. Vi vert kanskje litt tyngre til sinns her nord når vintermørket kjem krypande og legg seg som tett mose rundt sjela. Derfor er ikkje nordmenn ukjende med den melankolske sinnsstemninga. Handlingane våre blir med eitt ikkje så impulsive som på sommaren. Vi tonar ned det sosiale samveret, og tek til med ei årstid som sikkert blir meir påverka av Jon Almås og Fredrik Skavlan, enn den nye naboen som flytta inn i november.

Melankolien kan gjere seg utslag i alt frå apati framføre tv-en, til den heilt store mollstemninga som varar til den neste krokusen sprengjer seg veg gjennom tettpakka iskrystallar. Nokre kjenner berre ei svak motløyse, ei udefinerbar kjensle av tiltaksløyse og tap av handlingskraft.

Lik bjørnen går vi i dvale, og berre ventar på at det livgivande lyset skal kome tilbake ein gong på våren.

Dei gamle grekarane trudde at melankolien kom av for mykje svart galle, som visstnok skulle finast på lik line med andre kroppsvæsker i kroppen. Dersom ein hadde for mykje av den svarte gallen, meinte til dømes Hippokrates at ein blei tungsindig. Melankolikaren blei seinare skildra som ein eksepsjonell person av Aristoteles - han meinte at melankolikaren ikkje berre kunne bli tungsindig, men at også dei aller største kunstnarar var prega av denne svarte gallen, noko som gjorde dei svært kreative.

Men var ein melankoliar måtte ein leve etter visse føresetnader: For å unngå sjukdom, angst, depresjon, osb, måtte ein leve på ein bestemt måte når det gjaldt kosthald, klima og livsstil. Den svarte gallen måtte ikkje bli for varm eller for kald, den måtte vere lik ein god vin; passeleg temperert. Den kalde gallen kunne nemleg gjere deg treg og tyngje sjela di, men var den for varm kunne du bli for ekstatisk og i verste fall galen!

I middelalderen blei melankolikaren skulda for mykje elende - han grubla og tenkte for mykje og var for kritisk til at han heilt passa inn i den kristne tenkinga, om kva som var synd og ikkje synd. Han vart allereie då sett på som ein "outsider", ein som rota det til i samfunnet sitt maskineri. Utover i hundreåra fekk melankolikaren heldigvis eit noko betre rykte. Han blei kopla til ein skapande, kunstnarleg tilstand, noko som har halde seg heilt til våre

dagar. I dag blir gjerne melankolikaren sett på som ein grublar, gjerne ein kjenslevar kunstnar som på grunn av sitt kunstnarlege kall kan tillate seg ein veremåte som ikkje er alle til del. "Han e no litt rar, men han e no kunstnar", seier vi kanskje som ei forklaring på ei noko merkeleg åtfærd.

Så fatt mot du som i desse dagar kjenner at sevja syng på siste verset. I verste fall kan du kjøpe deg eit staffeli og målarsaker og proklamere for all verda at du har begynt å syle med kunst. Då ser folk gjennom fingrane på både det eine og det andre, utan at naboen ringjer fastlegen din for å vere på den sikre sida. Og hjelper ikkje det, får du skulde på den svarte gallen og prøve å balansere den med ein rett temperert vin.

God vinter!

Rapport frå Sykkylven sogenemnd

Arbeidet i sogenemnda

Den noverande sogenemnda er eit resultat av den kommunale omstruktureringa som vart gjennomført frå januar i år. Nemnda vart då redusert frå 11 til fem medlemmar. Arbeidet i nemnda dette året har særleg vore konsentrert om tre saker: Oppdateringa av Gardssoga bd. 3, framtida for formidlinga av dei arkeologiske funna på Auregarden, og eit ambisiøst prosjekt for å få skrive ei ålmennsoge for Sykkylven.

Oppdateringa av Gardssoga er eit prosjekt sogenemnda har hatt gåande gjennom fleire år. Oppdateringa av band 1 og 2 er for lengst kome ut i bokform. Med omsyn til band 4, Ramstaddal, Søvikdal og Furstranda, er innsamlingsarbeidet fullført, men ein del redigeringsarbeid står att. Arbeidet med oppdatering av Gardssoga er både eit komplisert og ikkje minst tidkrevjande arbeid. Vi er i stor grad avhengige av at innbyggjarane gir oss dei opplysningane vi treng. Når vi no har ferdige oppdateringar av band 1, 2 og 4, er det fortienesta til ein mann åleine – Sverre Andestad. Kor omfattande og tidkrevjande ei slik oppdatering er, fekk vi for fullt erfare då nemnda sjølv tok til med oppdateringa av band 3. På vegne av bygda vil Sykkylven Sogenemnd rette stor takk til Sverre for den enorme arbeidsinnsatsen han har lagt ned i dette arbeidet!

Gardssoga for Sykkylven band 2, 3 og 4 er diverre utselt i bokform. I staden for å trykke opp nye bøker, har nemnda valt å legge bøkene ut for sal i digital form. Det er no moglege å få kjøpe alle fire bøkene på CD i bokhandelen.

I desember 2005 la "Prosjektgruppa for formidling av arkeologiske funn på Auregarden", fram sin rapport. Prosjektgruppa vart oppnemnd våren 2000 på initiativ av Sogenemnda. Gruppa fekk i mandat frå kommunestyret å utarbeide ein plan for formidlinga av fornfunna, samt korleis dette kan gjennomførast og finansierast. Sogenemnda har følgd prosessen frå sidelinja med stor interesse, og vi er både takksame og imponerte over resultatet av arbeidet i prosjektgruppa. Alt året etter at gruppa vart oppnemnt, kom boka "I Aure-Pål sitt rike", ført i pennen av fylkesarkeolog Bjørn Ringstad. I løpet av dei siste to åra er det også kome opp informasjonstavler både på Ørsneset, i Ullavika og på Aure.

I rapporten kjem prosjektgruppa med eit forslag til korleis formidlinga av fornfunna kan gjerast. I første omgang er det tenkt å byggje eit naust i fjøra like nedanfor kyrkja.

Derest vil ein byggje ein rekonstruksjon av den store "gildehallen" som sto på Aure i folkevandringstida. Sogenemnda har gitt tilslutnad til dette forslaget. Rapporten vart lagt fram for kommunestyret like før sommarferien. Kommunestyret vedtok å opprette ei ny prosjektgruppe som skal utarbeide kalkyle for ei eventuell bygging og drift av naustet og "gildehallen."

Etter brannen i arkivet til Sogenemnda, har vi arbeidd med å restaurere det skadde arkivmaterialet. Arkivet omfattar både innsendte skjema frå bygdefolket og avskrifter av ulike typar kjelder frå arkiva. Mellom dei skattane som vart redda, var ei avskrift av alt som omhandlar Sykkylven og sykkylvingar i tingbøkene (rettsreferata) frå perioden 1700-1800. Dette arbeidet vart gjort på oppdrag av Sykkylven bygdesogenemnd i 1930-åra. For å gjere denne kjelda betre tilgjengeleg, har Sogenemnda gitt ein kopi av avskrifta til Sykkylven Bibliotek.

Dei siste åra har det ved fleire høve vorte spurt etter Ola Tandstad sitt band 2 av sykkylvssoga – Sykkylven i nyare tid. Denne boka vart av ulike grunnar ikkje trykt. I samråd med Ola Tandstad sine arvingar har sogenemnda gitt biblioteket ein kopi av dette manuset. Både tingbokavskrifta og manuskriptet til "Sykkylven i nyare tid" er å finne på lesesalen på biblioteket.

Sogenemnda har lenge arbeidd for å få byrja skrivinga av ei moderne ålmennsoge for Sykkylven. Det er nemnda si oppfatting, at ei ålmennsoge vil vere av stor verdi for bygda og folket. Kjennskap til fortida, er avgjerande både for identitetskjensla og for forståinga av vår eiga samtid. Nemnda har vore i kontakt med Norsk Lokalhistorisk Institutt, og har i samråd med dei utarbeidd ein førebels kalkyle for arbeidet. Prosjektet er omfattande både med omsyn til arbeidsomfang og økonomi. Nemnda vil halde fram dette arbeidet neste år.

I 2005 kunne Sogenemnda med stor glede registrere at det lenge sovande Sykkylven Historielag var på beina att. Vi såg då føre oss ei arbeidsdeling mellom nemnda og Historielaget, der laget kunne ta seg av det praktiske sogearbeidet, medan nemnda i større grad kunne fungere som bokutgjevar. Det er difor med vemod vi no har fått melding om at Historielaget på nytt har gått i dvale. Vi vonar det ikkje tek nye 30 år før det er på beina att.

Stein Arne Fauske,
leiar i Sykkylven Sogenemnd

Halstein Kurseth arbeider som einingsleiar på kulturavdelinga i Sykkylven kommune, og er kulturutøvar på fritida.

Kunstnaren Stein-Kåre Nygård av Halstein Kurseth

in vakker haustdag i september tek eg turen til biletkunstnaren Stein-Kåre Nygård på Ikornnes. Sola skin og det er godt og varmt i veret. Ein fantastisk dag i Sykkylven, der naturen viser seg frå si fagraste side. Sykkylvsfjella speglar seg i fjorden.

Stein-Kåre og kona Turid tek vel imot meg.

Vi går opp på galleriet og set oss, og kunstnaren byr på kaffi.

"Det er vel slike dagar du tek med deg stol og målarutstyr og set deg opp i lia for å måle naturalistiske bilder, spør eg. -Nei, det er nok ikkje slik eg jobbar. Alle mine bilde blir til i målarverkstaden min her i huset. Det er her eg festar mine inntrykk. Eg målar ikkje ute i naturen. Eg set på musikk – ofte høg musikk og målar bileta i verkstaden. Så gjer eg dei ferdig – eg held ikkje på i månadsvis med eit måleri.

Korleis er det inspirasjonen om dagen?

- Jau, den er ganske bra, eg held no på. Det dukkar stadig opp bilde i minnet mitt som eg føler trong for å feste på lerret. Slik er det å vere kunstnar. Det er denne indre drivkrafta som gjer at eg held på. Vi må måle for å få utløyst ideane våre. Måling er terapi for den mentale helsa.

Sidan den siste store husutstillinga i november 2004, har Nygård ikkje hatt eigne utstillingar. Men han har vore med på andre utstillingar og vore representert i fleire galleri. - Eg har planer om ei mindre utstilling nærare mot jul i år – saman med nokre andre kunstnarar, seier han. Sidan siste utstilling har han merka at bileta er etterspurde og at salet er så pass bra at han kan leve av det.

Stein-Kåre Nygård har arbeidd med kunst på heiltid i 28 år. Foto: Halstein Kurseth.

- Eg har arbeidd med kunst på heiltid i 28 år no og føler faktisk at det framleis går framover. Det første bildet selde eg då eg var 13 år og sidan den gongen har eg selt alt som er produsert. Den 51 år gamle kunstnaren er autodidakt (sjølvlærd) og har sine kunstneriske gener frå morssida. - Eg har halde på sidan eg var tenåring og har jobba og studert på eiga hand for å finne ut av det meste i dette faget. Det har blitt lange og interessante arbeidsdagar, seier han.

Blir du ikkje lei av å ha hobbyen din som jobb?

- Nei, det har passa meg svært godt, seier han. Han vedgår at han har jobba mykje sjølvstendig desse åra. Eg har aldri vore organisert, men likevel har eg hatt mange vener gjennom mange år og eit nettverk som har vore brukt i å formidle kunsten min, seier han.

Høstprakt

Trollelva

Fredsseilas

Sansespill

Alveriket

Storhavet kaller

Havlys

- Mange kunstnarar i dag slit med å få stilt ut og selt bilda sine, korleis har du fått dette til?

- Det handler vel mest om å kunne kommunisere med kunsten. Bilda må vere tilgjengeleg for folk og då vil dette gje grunnlag for sal. Det handler og om å vere viljug til å presentere seg på fleire arenaer enn i dei offentlege institusjonar og galleria. Første åra presenterte eg bilde på Sykkylvsmessa, seinare fekk eg utanlandske kontakter som igjen førte til utsmykkingsoppdrag. Eg har gjort arbeid for næringsliv og museum. Gjennom eit kontaktnett med andre kunstnarar, har eg fått innpass på fleire utstillingar rundt om i landet. Fleire private galleri sel bilda mine og eg har òg vore med på inviterte heimeutstillingar, som har vore gode salsmessig. Dei årlege haustutstillingane mine her i heimegalleriet på Sætrehellen, trur eg har ført til ein lågare dørstokk for vanlege folk til å gå på ei utstilling. Ikkje alle hadde kome til eit vanleg, offentleg galleri. Eg har nok tatt på alvor det å få kunsten ut til folket.

Du skjønner at når det gjeld kunst, så er dette ein hårfin balansegang. Med ein gong kunstverksemda bikkar over til forretning, så kan ein bli kritisert for å vere kunstnerisk useriøs. Dette er det paradoksale for mange som driv med kunst i dag. Dei ønskjer å få selt bilda sine, men det skal liksom ikkje vere for mykje.

- Kva er det som inspirerer deg?

- Det kan vere mykje. Eg prøver å leve eit normalt liv og tek til målarkosten når inspirasjon kjem. Eg les ein god del skjønnlitteratur og høyrer mykje på musikk. Ein tur på sjøen med båt og fiskeutstyr er òg sjelebot. Eg kan sjeldan planlegge at no skal eg måle. Men eg vedgår at enkelte dagar kan det vere tungt å få gjort noko.

Det siste halvanna året har han vore igjennom tunge perioder. Han har brukt dagar på å "måle seg ut av," vanskelege situasjonar. Mange kunstnarar møter problem i femtiårsalderen og kan føle seg

utbrende. Stadig å skulle fornye seg, oppdatere seg og prestere på nye frontar, er ikkje alltid lett å leve opp til. Når ein har nådd fleire toppar, så skal det noko til å innfri forventningar om nye suksessar. Turid og familien er ei god støtte og Stein-Kåre skryter av kona sitt gode humør og den fabelaktige rammeverkstaden – Exclusive Rammer – som ho driv i kjellaretasjen. Denne bedrifta har gått bra i mange år og vi leverer til mange kunstnarar og kundar rundt om i landet. Innramming er viktig. Det må stå i stil, ramma må framheve bildet og det skal vere haldbart over tid. Ramma er som permen på ei bok, seier Stein-Kåre.

- Har du elevar i faget ditt?

- Nei, eg har ikkje drive med systematisk opplæring, men eg har no vist vekk ein del gode tips gjennom åra. Hvis eg skal nemne ein elev, så må det nok bli Olav Harald Ulstein, som har eg har hatt eit langt venskap med i mange år. Eg har stort sett halde meg til tradisjonelle målarteknikkar, men idéen med å bruke kniv som "pensel" var nok utprøvd her oppe på loftet hos meg. Ulstein har jo hatt suksess med denne kniv-teknikken og har blitt ein meister på landskapsmotiv.

- Kan du nemne høgdepunkt i karriera di så langt?

- Noko som har gledd meg aller mest er den store oppslutningen om utstillingane vi har hatt heime i dette galleriet. Det er nemleg ikkje alltid lett å stille ut på heimebane og vere "profet i eiga bygd". Men sykkylvingane har alltid stilt opp og fått med seg det meste desse helgane. Det rører meg. Ofte har det vore innom over tusen personar på tre dagar. Sal av bilde har òg vore bra. Gode opningsprogram med musikk og foredrag har vi hatt. Så dette har vore oppturar, sjølv om det har vore vanvittig mykje arbeid å legge til rette alt for ei slik utstilling.

Det gler meg mykje at sonen min, Nils Arild, har

Stein-Kåre i arbeid i atelieret sitt heime på Ikornes. Foto: Halstein Kurseth.

satsa på eit yrkesliv innan kunst og konservering. Han har teke utdanning som konservator i Wales og England, og driv no sin eigen verkstad og galleri Artifex i Ålesund. Han har så langt hatt ikonmåling som spesialitet, men driv og med reparasjonar og sal av spesielle kunstantikvitatar.

- Kva planar har du framover?

- Det viktigaste blir å få halde på med dette som eg likar aller mest. Å få ause av livets kjelde og få ned på lerret dei bilda som dukkar opp i hovudet på meg kvar dag. Eg tek den utfordringa på alvor og jobbar hardt med det. Eg har vel lært meg å ikkje planlegge for mykje. Det må vere rom for at "vegen blir til mens vi går". Kanskje blir det ei mindre juleutstilling i år. Det handler om å kommunisere med det univers-

elle spåket som målarkunsten er. Det byggjer bruer og kontakt mellom menneske. Vi kjem i stemning og vi kjenner oss igjen. Bileta kan for mange seie meir enn ord. Det er dette som er det fantastiske, seier han.

Kunsten vil alltid vere der og det er fordi vi er menneske. Den vil få oss til å stoppe opp, stille spørsmål, vekkje beundring og debatt. Kunsten går framfor vitenskapen, forskinga og politikken. Den ligg framfor visjonane.

Og om ein då i tillegg kan få plass på den gjevaste veggen i stova til ein utflytta velledaling, ja då er det vel ikkje så verst ?

Biletkavalkaden 2006

Tradisjonen tru har Årbok for Sykkylven også i år fått henta bilete av store og små hendingar frå Sykkylvsbladet sitt arkiv.

Nyttårsbarnet: Catherine og Nils Petter Sjøholt fekk ei nydeleg lita jente første nyttårsdag. Her er òg storebror Renz med og viljar det vesle nyttårsbarnet på Ålesund sjukehus like etter fødselen.

Moro på isen: I januar låg isen tjukk på dei mange vatna i Sykkylven. Elevar og lærarar ved Velledalen skule var mellom dei mange som tok turen til Fetvatnet for å prøve skøisene.

Resonans: Teaterstykket Resonans samla fullt hus under premieren på Sykkylven kulturhus. Stykket, som henta mykje av hendinga frå møbelindustrien i Sykkylven, vart ein suksess. Her ser vi Kari Ramnefjell (til venstre) og Anita Løvøll i to av rollene.

SIL-jubileum: Sykkylven IL er mellom dei idrettslag i bygda som runda 100 år i år. På idrettslagets jubileumsfest vart desse heidra som nye æresmedlemmer: Atle Moldestad (frå venstre) Dagfinn Nordstrand, Geir Igelkjøn og Per Longva.

Moderne sengamat: Tradisjonen med sengamat lever vidare, og her eit glimt frå Sigve Aure Stave sin prinsefest. Framme frå venstre: Stine Erstad Sørgård, Anne Lovise Aure Stave, Sølvi Kristin Goksøyr og Synnøve Drabløs. Bak frå venstre: Aina Kvalvåg Klock, Ingunn Selsbakk og Solveig Alnes Bonesmo.

Uteskulen: Skuleåret 2005-2006 var siste året ungdomsskulen hadde tilbod om uteskule for elevane sine. Her ser vi nokre av elevane i ferd med å bygge ein gapahuk ved Vik barnehage. Petter André Garshol (frå venstre), Marius Aleksander Overvøll, Kris Levi Hansen, Tore Duestøl, Annette Tusvik og Anne Utgård.

Skopshorn: Eldar Bergmann dirigerte Skopshorn juniorkorps for aller siste gong 17. mai. Dette var òg siste speleoppdraget for korpset før det vart lagt ned på grunn av for få medlemmer.

Båtstemne: Else Sandvik (frå venstre), Jon Harry Klock, Hanne Haram og Anne Mari Erndal var fire av dei nesten 1200 gjestane som vitja båttreffet på Ikornnes i slutten av mai. Som vanleg samla stemnet båtentusiastar frå heile Sunnmøre.

Kven var det som sætra på Hammarset i Straumsdalen for fleire hundre år sidan?

Dette var eitt av spørsmåla grunneigarane stilte då to arkeologar undersøkte dei gamle sætretuftene sist sommar. Frå venstre Eldar Tandstad, arkoeolog Bjørnar Bøe, Tomas Tandstad, Johan Strøm og arkeolog Heidi Haugene.

Nybygg: I slutten av juni stod ordførar Jan Kåre Aurdal for den offisielle opninga av det nye produksjonsbygget ved Ove Straumsheim AS. Her trykkjer han på startknappen til det topp moderne bearbeidingsenteret ved bedrifta. Geir Straumsheim følgjer med.

Stølstur 2006: Om lag 1200 personar tok turen til Auresætra i august, då Stølstur 2006 og Open Gard vart arrangert. Her er nokre av dei som vitja sætra: Lina Fauske (frå venstre), Reidun Eggen, Linda Svenkerud, Haldis Fauske, Per Fauske, Bernt Ludviksen og Annlaug Ludviksen.

Kunstgras: I haust vart den nye kunstgrasbana på Aure opna. Anlegget fekk gode skussmål av visepresident i UEFA, Per Ravn Omdal (nr to frå v.), då han vitja bana nokre dagar før opninga. Her er han saman med prosjektleiar Petter Lyshol, Per Arne Grebstad og ordførar Jan Kåre Aurdal.

Verakåring: Otto-Magne Strømmegjerde (til venstre) henta heim den alle gjevaste prisen under den årlege verkåringa på Stranda denne hausten. Eine verlammet hans vart kåra som kåringssjået sitt beste verlam. Verlammet til Per Steinar Linga fekk førsteprisen for beste eksteriør.

Jostein Drabløs er pensjonert lærar, og har gjennom mange år samla lokalthistorie, profilar og lagnader frå Sykkylven.

Garden Straumsheim kring 1900-talet

Av Jostein Drabløs

Garden Straumsheim

Denne forteljinga om husa og folket på dei fire bruka på Straumsheim er nedskriven etter lydbandopptak 6. januar 1978 og er i stor mon atgjeve slik Laura Drotninghaug på Bendikplassen fortalde.

I Tørmo-garden var det så mange jamaldringar.

Der var vi mykje både laurdagskveldane og sundagane - og andre tider. Ola-stova var så lang. Murane stod att ei tid. Han Ola-Andreas (1877-1941) tok til å sage opp treverket til brenneved. Dei reiv òg ned nokre store morellebærtre ovai stova. Dei hadde stått der heilt sidan Anders-husa vart flytta inn på Nymarkja. Den gamle Anders-løa stod like ovai Tørmo-løa med kortenden mot geila, vart det fortalt. Gamle Tørmo-Ole (Ole Jakobsen Straumsheim i Tormodgarden, 1866 -1929) låg i fleire år. Han fekk koldbrann. Dei tok tærne, ei no og ei då. Han fór til byen. Der tok dokterane ein fot. Seinare tok dei den andre me'. Ole låg i kammerset. Han lei fole, og han døydd i 1929. Dei åra vart gamlestova påbygd òg.

Kven er den eldste du hugsar på Straumsheim?

Tørmo-Jakob var den eldste (1823 –1905). Han slo Rongjen, framai elva. Då var han ein svært gamal mann. Jakob gjekk ikkje langt oppover markja då. Han stod der og slo med stutturv. Jakob døydd utpå sommaren. Det var vel alderdommen, han var snart 83 år.

Han far var heime i "dinnja førde'rne", der dei delte kjøken. Far arbeidde likkista, og då var eg med han. Jakob va'kje stor, men tettvaksen. Grått hår. Eg kan'kje minnst han ha' skjegg.

Ho Lina i Tørmo var jamaldra med meg, for ho vart fødd seint i 1896 og eg tidleg i 1897. Vi sat i lag på skulen, og vi vart konfirmerte i lag.

Hugsar du andre gamle på Straumsheim?

Han Jakob (1838 –1931) og ho Johanne Marie (1845 – 1921) i Ola-garden. Jakob døydd etter at eg vart gift. Johanne Marie døydd nokre år før. Dei budde nede i stova som er no, nede i kjellarstova. Ho var umåla med glas opp mot hagen. Der stod morellebærtre, hugsar eg. Sengja til Jakob og Johanne Marie stod langs glaset.

E' kan fortelje om nokre born i Ola-garden. Jakob og Johanne Marie hadde ein son som var gift i Nordfjord. Dei gjekk i land ein stad kalla Bryggja. Denne sonen heitte Peter. Fødd 1872. Det var eit stykke å gå for å kome seg til gards. Garden deira låg høgt, akkurat som borte på Hammaren på Tandstad. Dei brukte å bere kase på ryggen, sa ho Johanne Marie.

Etter nokre år døydd kona til Peter. Då ville han reise til Amerika. Johanne Marie var vel meir enn 70 år, tenkjer eg, då ho reiste til Bryggja og kom heim att med fire små born som ho og Jakob tok åt seg medan Peter var i Amerika.

Jens var den eldste av desse borna, jamaldra med meg. Ei som heitte Laura, var eitt år yngre. Så kom Johan og Martin. Torleif døydd om lag samtidig som mora gjekk bort. Den aldrande bestemora hadde no desse fire borna om seg. Dessutan hadde ho ein vanfør son som heitte Bastian. Han hadde ein stor kul attpå ryggen. Bastian var vel giktbroten, eller kanskje hadde han hatt poliomyelitt eller eit kvart, det var ikkje godt å vite kva det var.

Sonen Johan var gift i Lars-garden på Straume

til dagleg kalla Lars-Johan. Sonen Jens døydd då han var 18. Jakob og Johanne Marie fekk oppleve mang ein tung dag.

Tente du på Straumsheim?

Nei, eg for min del var aldri ute i teneste. Eg var her med han far og ho mor, for eg var så mykje yngre enn dei andre syskena mine, på lag åtte år yngre. Og så fór dei, hit og dit. Gutane reiste til Amerika. Peder drog i 1909 og Karl i 1923. Berte, syster mi, gifte seg til Klokke. Bendik-plassen er bra stor, om lag 30 mål, Mor var 8 ½ år eldre enn far. Eg måtte og skulle vere heime og hjelpe til.

Kan du fortelje meir om bygningane på Straumsheim, slik dei stod då du var lita?

Ein gammal, liten steinfjøs stod mellom vegen og ytste enden på Elljen-løa. Frå den vesle fjøsen var eit le over bygdevegen. Leet var stort og i eitt.

Avstanden mellom Tørmo-stova og Ola-løa?

Der var nokre meter frå nedste til fremste hjørnet på Ola-løa og langs bytet og ned i øvste og ytste hjørnet av Tørmo-stova. Det var laga til som ein vegg langs dette bytet fordi gjødseldungen frå Ola-løa låg der attmed. Landet, våtgjødsle, seig ned mot ytste vegg. Ytste enden på Tørmo-løa kom heilt uti bytet. Der var òg vedaskot med loft over. Enden på stova hadde bordkledd timbervegg.

Stod Olaløa heilt opp mot vegen?

Nei, der var nokre meter. Ho Ola-Johanne Marie sopte vegen der, for han gjekk rett gjennom tunet. Ola-stova låg like ovai bygdevegen, og troppa deira gjekk rett ned på vegen.

Elljen-løa stod tett utai Ola-løa, litt lengre ned. Mellom løene var det berre så vidt plass til å køyre med hest og vogn. Ola-løa og Elljen-løa var på lag like lange og breie. Den vesle steinfjøsen ovai ytste og øvste hjørnet av Elljen-løa, stod heilt for seg sjølv opp mot vegen. Litt ut og ned stod Elljen-stova.

Der var nokre bærbusker imellom.

Elljen-troppa hadde tre trinn og gjekk mest opp på vegen. På hi sida av vegen, litt ifrå, stod stabburet åt Elljen.

Utai Ola-stova stod Ola-stabburet. Elljen-stabburet stod forresten rett ovai Elljen-storstova, fremste del av våningshuset. Storstova ha glas oppover og nedover.

I Tørmostova var glasa større, men det ha'kje dei vore frå fyrste tida. Det var han Gamle-Ola (1866 – 1929) og sønene som sette inn nye og større glas. Petter, eldste sonen (1892 – 1950), rosemåla stova, som vart svært så fin. Han gjekk eit målar kurs som vart halde borti Simo-garden. Kinsarvik frå Volda heldt kurset. Petter var eigentleg for ung til å vere med. Men han var stor for alderen, laug på seg eit år, og vart godteken. Petter var flink. Han fekk mynstre (mønster) med bror min, Karl (1893–1979).

Tørmo-løa stod like framai geila med endeveggen ned mot bygdevegen. Tidlegare stod den gamle Anders-løa tett ovai Tørmo-løa før dei flytte inn på Nymarkja. (Gardssoga for Sykkylven, band III s. 56."Sonen Petter (1832 – 1882) var berre eit par år då dei flytte inn på Nymarkja etter utskiftinga."

I lang tid var det smått med folket på Nymarkja. Mor tente der. Ho kunne fortelje om lita potetavling. Det var på ein måte to parti der inne på Nymarkja. Gamle-Petter (1809 –1884) og Unge-Petter (1832 – 1882) gjekk ikkje godt i lag. Den gamle tok eit ferdeleg hardt kår, som den unge sleit med. I kåret var t.d. fire kyr og nokre sauer," sa ho mor. Dei ha'no mykje småhøyslått, men likevel.

Det var eit uvanleg hardt kår?

Ja, det var så. Derfor var det smått med ungefolket. Virkeleg smått. Så døydd dei, fyrst mannen og så kona. Det vart oppattgifting, og så kom alle desse auksjonane. Då vart det rudt uti garden der.

Gamle-kona fortalde forresten at dei var så glade dei kom inn på Nymarkja, for det var så fredeleg der inne, sa ho. Dei var ofte ueinige,

"heime i gardå". Men når jula kom, då var dei einige, då drakk dei jul.

Eg hugsar at Tørmo-stabburet stod om lag midt i geila, midt i gardstunet, ovai Ola-løa. Det stod på høge steinar. Ein gong eg var med mor heim og mjølka, rauk han gamle Tørmo-Ole uklar med han Elljen-Petter. Dei sprang rundt stabburet til Tørmo. Kva dei krangla om, veit eg ikkje, men eg ser føre meg han Petter fyrst og han Ola etter. Petter kom seg ut att gjennom leet. Han Gamle-Ole i Tørmo kunne ha eit forferdeleg sinne.

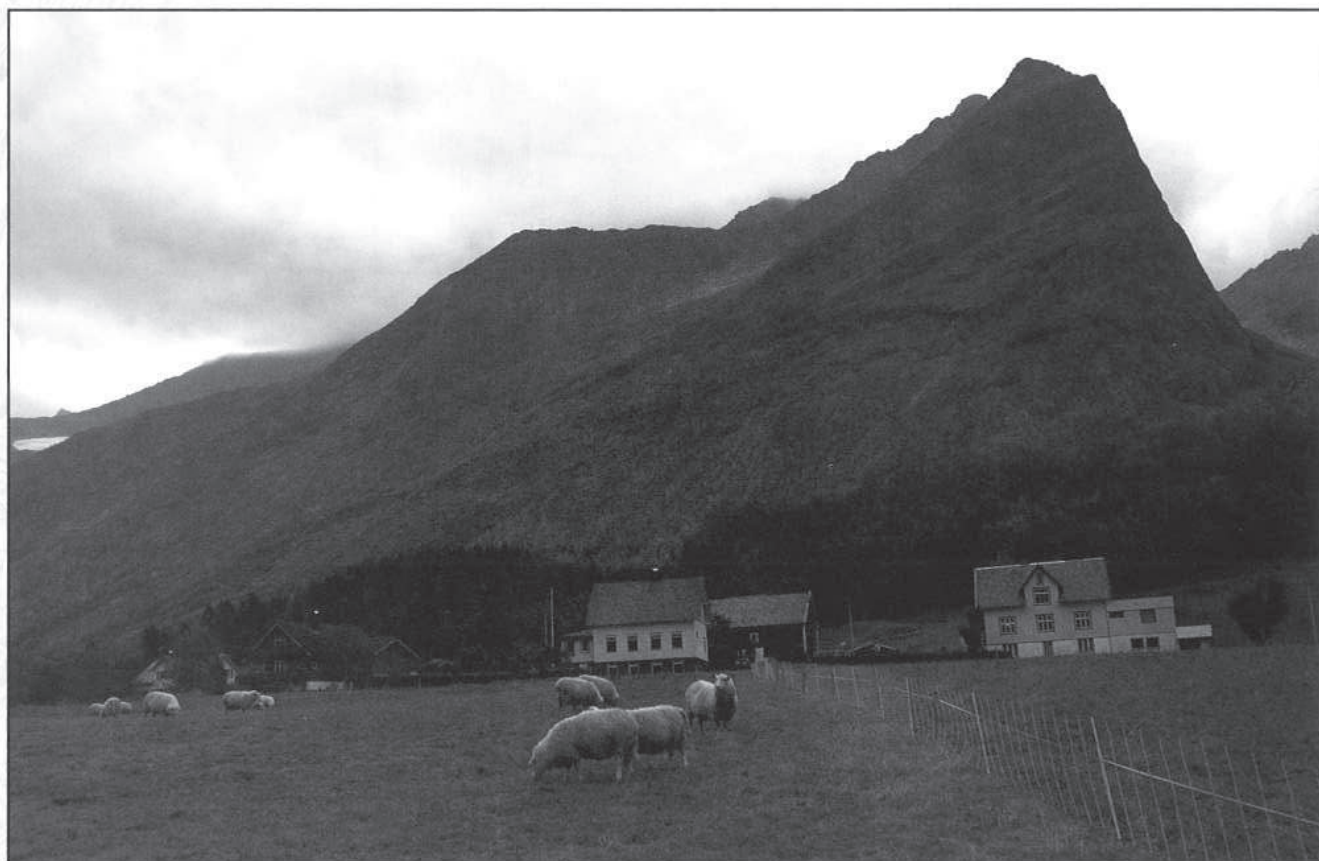
Men dei var vel òg svære å hjelpe kvarandre den tida?

Ja, dei var det. Ei usemje varde ikkje lenge. Dei gjekk ikkje og drog på det i årevis. Det var ikkje

uvanleg at utmarksslåtten kunne vere årsak til usemje. For det hende at den som kom fyrst på slåt-teteigen, kunne runde litt med ljaen utom sitt eige byte. Det hende og at ein bytestein kunne bli flytta, og du veit, det var no gale.

Ho Johanne Marie var forresten syster til Fitja-Fredrik og dottera til Skule-Martines. Johanne Marie var ikkje stor, men ho var så lubba og kjekk, og ho ville så fole gjerne gje.

Tormodgarden, daglegtale Tørmogarden,
Erlendgarden, daglegtale Elljengarden
Olagarden,
Nymarkja, daglegtale òg Andersgarden
Tuepassen
Bendikplassen
Teigen, daglegtale: Teien.

Garden Straumsheim 2006. Foto: Kjetil Tandstad.

Per Arne Grebstad, fødd 1944, er frå Kapralgarden og har gjort ein stor innsats for å gjere utgravingane i Auregarden kjende. Han er breitt historisk interessert, kjend for sine underfundige småstubbar i avisene og har ei stor samling fotografi og gamle postkort.

Fem bilde og fire tekstar

Av Per Arne Grebstad

os fotografen på Klokkehaugen.

Dette bildet er teke i 1910 av fotograf O. T. Dahle. Han hadde atelier på Klokkehaugen i Sykkylven. I dag kan ein sjå eit slikt atelier på Aalesunds museum. Der er det samla fotografisk utstyr frå den tida, og ein kan også lære metodane.

For meg er dette eit familiebilde, så eg vil ikkje skrive så mykje om personane. Det er dei næraste forfedrane, fire generasjonar i rett nedstigande linje, alle med etternamnet Grebstad.

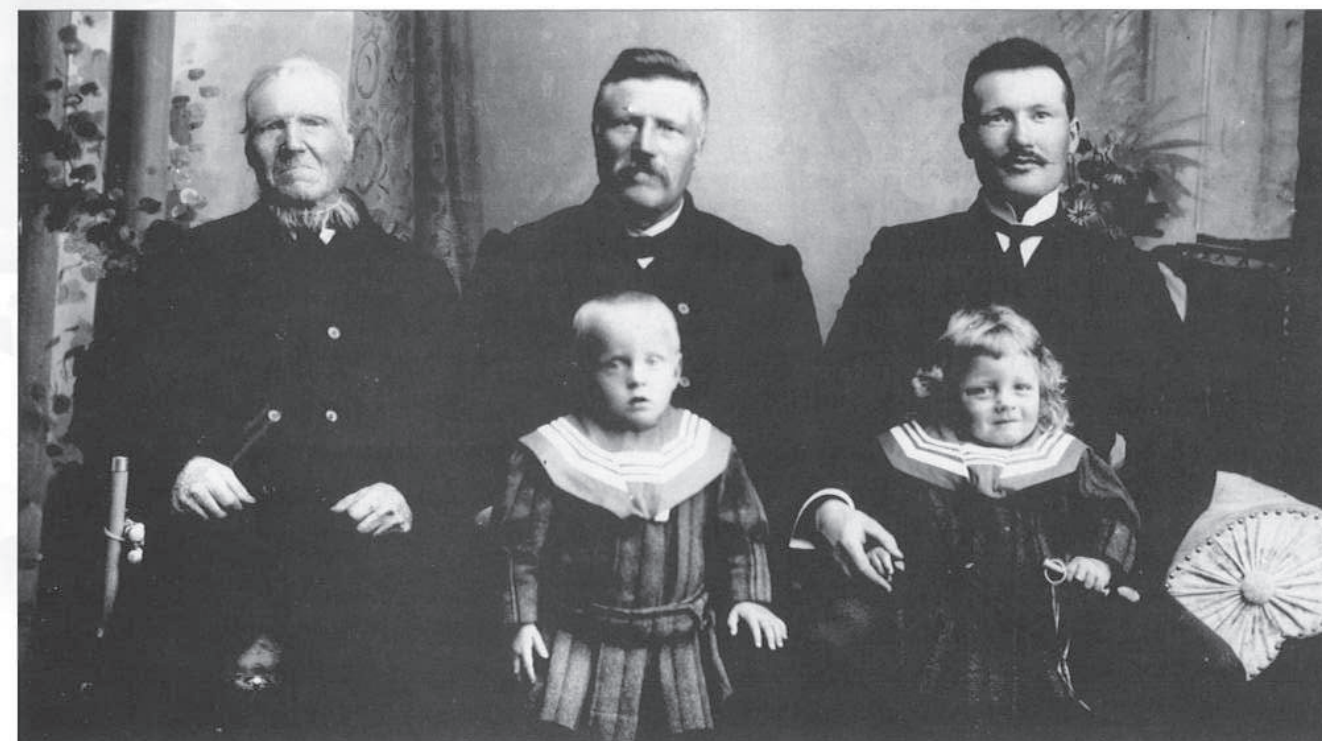
Bak til venstre sit Lars Petter som var fødd i 1828. Han var gardbrukar i Gammelgarden. I unge år var han lærar, men lønna var lita, så han samla seg om andre gjeremål. Han var ein religiøs og nøysam mann.

Då Sykkylven skilde lag med Ørskog i 1883, vart han den første ordføraren. I 1865 var buska-

pen i Gammelgarden 1 hest, 8 storfe, 12 småfe og 1 reinsdyr, det einaste i Sykkylven, står det i gardssoga. Forklaringa er at han eigde ein part i Langskipsøya, og ville nytte dette beitet.

I midten sit sonen Sivert Carolus som vart gardbrukar og postopnar på Aure. Han var fødd 1854 og gjekk underoffiserskulen i Bergen. Offiserane var den tida sine ingeniørar, dei hadde lært å nivellere og å fyre på krutet. Så det er naturleg å nemne to arbeid som han leia her i bygda, vegen frå Drotninghaug til Nysætra og Aurekaia.

Til høgre sit Peter Andreas som var fødd i 1879 med tvillingane Arve og Kaare, fødd i Fredrikstad i 1907. Etter kvart vart fleire i familien postfolk og dei hadde teneste nesten over heile landet, så også Peter og Kaare. Arve skulle drive garden, men vart sjuk i ung alder. Han var musikalsk og flink til å teikne.

Storesteinen

Ved Setrevege frå Aure til Sunndalen ligg Storesteinen, eit vegmerke og eit landemerke, frakta dit av isen for fleire tusen år sidan.

I 1885 bygde dei køyreveg til setrane, og steinen ligg der vegen tar av til Grebstadsetra. Her er det også greitt å ta av til Fagrefjellet og Borgundkollen med tur vidare over Langfjella.

Eg vil tru at dersom ein kunne gå femti år tilbake i tid og sjå i stilbøkene som lærarane på Aureskulen sat med, så var den mest vanlege setninga: "Vi tok oss ein appelsin på Storesteinen". For vi skrella alltid ein appelsin der, det var ein seremoni. Den gongen gjekk vi på setra, brukte føtene fram og heim att. Ei mil kvar veg. Dalen var utan motordur.

Dette bildet er teke av Olav Asbjørnsen våren 1958. Vi er på heimveg, for der er ingen appelsin. Øvst på steinen står Lars Magne Aure og frå venstre sit Tor Petter Mørkeseth, Per Arne Grebstad og Nils Gunnar Mørkeseth. I bakgrunnen ser vi Rimerhornet. Det har vore ein del spekulasjon om namnet på dette 866 meter høge fjellet. For namnet Rømer blir brukt og vi hadde ei fru Rømer på Aurdal og ein pastor Rømer på Klokkehaugen.

Lokalhistorikaren Lars R. Aurdal meinte at ein burde studere forma på fjellet for å finne namnet. Og i norsk ordbok av Ivar Aasen finn vi ordet

"Rime" = en langstrakt forhøyning. Kanskje dette er forklaringa, og den andre forma er ei av dei vanlege forvanskingane frå dansketida, den gongen Hjørundfjord vart kalla Jørgenfjord.

Elles viser bildet det karakteristiske klesplag-

get for gutar og jenter. Den heimestrikka, gode varme ullgenserene med vakre mønster. Han redda mange frå krimsjuka. Tenåringane gjekk "berrhauda" med brylkrem i håret medan dei yngre hadde hue. Spesielt var "Kleiva-potta" populær.

Jubileum

I år er både Sykkylven Idrettslag og Velledalen Idrettslag 100 år, og det er ikkje tilfeldig, for i 1905 var det ikkje lenger fare for krig og dei veltrena unge soldatane la våpna til sides. Spensten og styrken som dei hadde til overs etter at arbeidsdagen hadde kravd sitt, låg det nær å bruke til idrett. Dei samla seg om skiidretten, nordiske greiner, langrenn og

hopp. Men fotballen var allereie komen frå England. Det var i 1885, men fotballen vart ein sport for dei rike gutane. Imidlertid er turn den eldste organiserte idretten vår.

"Bakke-Sigurd", som var fødd i 1897 fortalde at då han var gut, hengde "Kapral-Syver" turnringar opp i den store bjørka på tunet. Dei borna som turna programmet, fekk 2 øre i premie. "Bakke-Petter", som var fødd i 1901, fortalde at når det var hopprenn oppe på Fjellsetra, måtte dei fleste som budde på Aure eller Vikekrinsen gå fram dit over fjellet og etter rennet gjekk dei same vegen heim.

Ein dag kom fotballspelaren Lars L. Aure, "Bø-Lalla", over Kvernhusaugen medan gutane i Auregarden leika seg der. "Eg skal til England" sa han. Gutane fortalde det heime, og fekk beskjed om å halde munn, noko dei gjorde i femti år.

Då han kom heim fredsvåren, heidra heimbygda han med 1800 kroner i straffeskatt. Det var ei halv årslønn den gongen. Han hadde jo ikkje skatta på 3 - 4 år.

Sykkylven halvmaraton

Det er ein sommardag i 1987, ja eg trur det var det

Då eg var lærar i Trøndelag, gjekk vi over grensa mellom Sverige og Noreg med elevane, men lite viste eg at eg gjekk i spora til ein av veteranane i SIL, Kjell Slinning. Han var den siste av idrettsungdomane i laget som flykta under krigen.

Det starta med at fotballspelaren Nils Grebstad rømde, for etter at fotballaget vart arrestert av Gestapo, fortalde han at det vart vanskeleg å vere lensmannsbetjent. Sidan følgde fleire.

året. Dei første deltakarane i halvmaratonen er komne i mål og kviler ut på graset. Sidan 1982 har SIL arrangert dette populære løpet, så i år var det 25. gongen.

Når vi høyrer maraton, ser vi lett for oss New York maraton med tusenvis av sveitte menneske i joggesko gjennom gatene. Men i det første maratonløpet sprang ein mann åleine, Feidippides. Han sprang frå Marathon til Athen for å fortelje at dei hadde vunne eit slag. Han fekk fram budskapet, men så fall han om. Til minne om Feidippides vart maraton sett på det olympiske programmet allereie ved den første olympiaden i moderne tid i 1896. Det originale løpet var i året 490 f. Kr. Distansen, som har variert litt, er fastlagt til 42 195 meter. Dei lokale deltakarane spring vel to mil.

Adolf Hitler sitt eine høgdepunkt under Berlin-OL i 1936 var då han gav ei grein frå den heilage lunden i Olympus til vinnaren av maraton, grekaren Spiridor Louis. Mindre populær hos tyrannen var det norske landslaget i fotball, det såkalla bronselaget. Med Hitler og Goebbels på tribunen slo dei Tyskland 2 - 0. Denne olympiaden fekk ein sportsleg forgrunnsfigur, den farga amerikanske sprintaren Jesse Owens. Fire gullmedaljer tok han med heim, men fekk ikkje noko handtrykk frå tyrannen, og glad kunne han kanskje vere for det.

Sigbjørn Lyngstad er tidlegare ingeniør i Sykkylven kommune men dei siste 15 åra arbeide han i Nordsjøen. Han var ein av dei som var med på å byggje den første småbåthamna i Sykkylven.

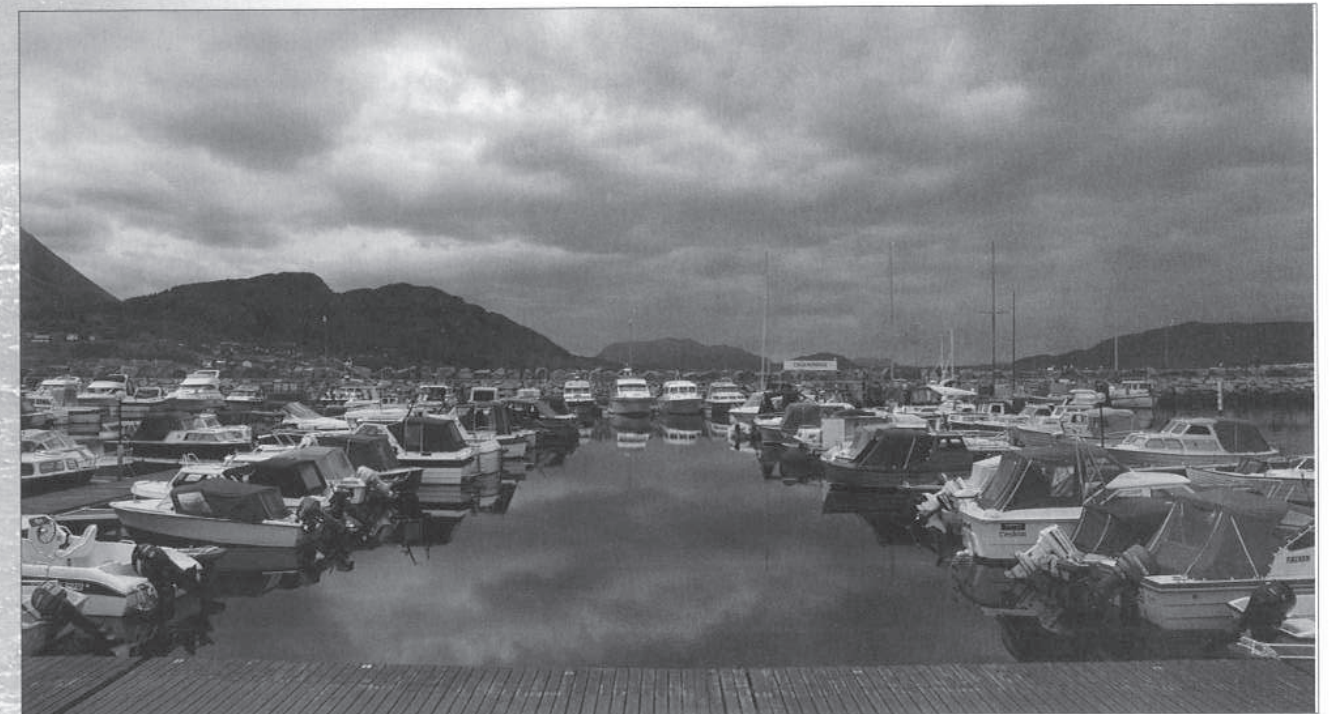
Sykkylven småbåthamn 30 år

Av Sigbjørn Lyngstad

Den 27. juni 2006 vedtok Sykkylven Småbåthamn på et ekstraordinært årsmøte en større utvidelse og modernisering av havna på Aureøyane. I år er det akkurat i år 30 år siden havneutbyggingen ble satt i gang. Det skjedde 1. september 1976. Siden den gang har mye engasjement og arbeid blitt lagt ned i arbeidet for ei sikker havn for småbåtlåten..

Småbåtlista

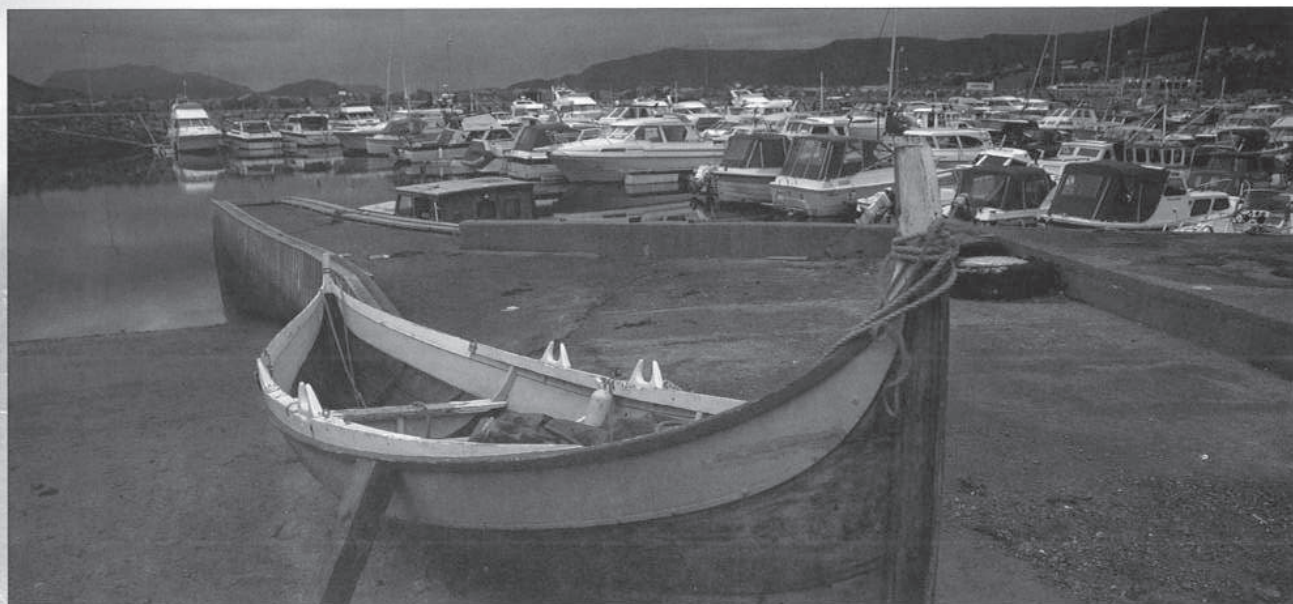
Styret sitt forslag til finansieringsplan til det ekstraordinære årsmøtet i Sykkylven Småbåthamn P/L i juli 1976 bygget på en medlemsbetaling på kr. 1500 pr. part. Noen år tidligere var det snakk om 1000 - 1200 kroner. Men det vanskeligste var å få tilgang til et areal hvor havna kunne bygges. Her trengtes hjelp fra kommunen. Dette hadde

Sykkylven Småbåthamn 2006. Foto: Kjetil Tandstad

Det var dårlige havneforhold i sentrum for båter som ikke lettvis kunne trekkes på land når de ikke var i bruk. Flere båteiere hadde derfor gjennom mange år arbeidet med å få etablert ei havn. De stiftet Sykkylven Småbåtlag og det ble arbeidet på mange fronter. Det måtte skaffes grunnarealer, planer for utbygging og ikke minst: Å få med så mange andelsskjøpere at planen kunne realiseres økonomisk.

nok Sykkylven Småbåtlag innsett flere år tidligere og hadde trådt inn på den politiske arenaen. Småbåtlista stilte opp i kommunevalget i 1971, og fikk innvalgt to representanter, så langt jeg husker. Hvor stor innvirkning dette fikk for kommunen sitt engasjement i grunnervervet vet vi selvsagt ikke. Kommunen kjøpte Aureøyane og arealet ble senere overført til Sykkylven Småbåthamn.

Mange forskjellig båttyper har plass i Sykkylven Småbåthamn. Foto: Kjetil Tandstad

I alt engasjementet og arbeidet med å få til ei havn, var det mange som brukte mye tid. Jeg nevner en, Per Rønes. Som engasjert formann i Sykkylven Småbåtlag, fikk han mye å si for utviklingen i saken.

Når noe skal bygges må det også foreligge planer og tegninger. Sykkylven Småbåtlag hadde i denne sammenheng kontakt med Torbjørn Aasen sen. som arbeidet ved teknisk etat i kommunen. Etter kontakt med Statens Havnevesen i Ålesund satte han opp tegninger for molo. Slike planer måtte også foreligge før søknad om tilskudd fra Staten kunne sendes inn.

Havnevesenet foreslo at moloen skulle bygges av sanden som skulle graves ut av havnebassenget. Den skulle så dekkes med duk og stein. Dette ville gi den rimeligste utbyggingen. To andre moloer på ytre Sunnmøre var allerede bygd på dette viset.

Formannsjakt

Sykkylven Småbåthamn P/L ble stiftet og hadde som formål å bygge og drive havna på Aureøyane. På det ordinære årsmøtet for Småbåthamna i februar 1976 var det klart at havneutbygginga kunne ta til dette året. Det ville medføre krav om stor innsats og ansvar fra hamnestyret. Det viste seg at valg-

nemnda ikke hadde funnet noen som ville stille som formann det kommende året.

Formannsvalget ble derfor utsatt. En egen nemnd ble nedsatt for å finne kandidater og Halvard Harstad ble valgt til formann på et ekstraordinært årsmøte to uker senere.

Det første kostnadsoverslaget for dette første byggetrinn lydde på kr. 450.000. Men kostnaden viste seg å bli høyere. I sin orientering til årsmøtet skriver styret at det mener havneutbygginga likevel kunne gjennomføres, selv om den altså blir dyrere enn forutsatt. Styrets finansieringsplan var følgende: 200 parter a kr.1500 = kr. 300.000. Tilskudd fra kommunen kr. 91.000. Lån kr. 159.000. Sum: kr. 550.000.

Etter uttale fra Statens Havnevesen og tidligere tilsagn fra Bensinavgiftsfondet, kunne det regnes med maks tilskudd som var kr. 300.000. Det ville være et tilskudd til utbygging av havna med flytebrygger m.m. Havnevesenet sa videre at tilskudd kan utbetales etappevis, for eksempel ett avdrag når første byggetrinn er ferdig. Utbetalt tilskudd kunne da brukes til nedbetaling av gjeld.

Det viste seg at vi var heldige når det gjalt tilskudd fra Bensinavgiftsfondet. Det var nemlig siste året dette fondet eksisterte og det var få som hadde søkt om tilskudd. Vår havn ble derfor tildelt mer enn kr. 400.000. Vi fikk mer enn vi søkte om!

Bare stein

Første byggetrinn skulle være ferdig innen utgangen av april 1977 og finansieringsplanen la opp til et lånebehov på kr 159.000 kroner. Styret hadde nok regnet med at entreprenøren ville påbegynne arbeidet kort tid etter tildelingen av oppdraget. Men mer enn to måneder gikk før arbeidet så vidt kom i gang i september 1976. Den første måneden var innsatsen laber, men den tok seg opp utover høsten.

Stein ble sprengt ut i Andestadstranda. Entreprenøren fikk vansker med å bygge moloen av sand i kjernen. Da moloen var fylt opp ut til svingen, tok han på eget initiativ til å fylle hele molotverrsnittet med stein. Entreprenøren tilbød seg å bygge resten av moloen av bare stein. Som vederlag for dette krevde han å få ta over alle grusmassene han tok på land fra havnebassenget. Sykkylven Småbåthamn aksepterte tilbudet.

Store deler av disse grusmassene ble lagt i en stor haug på det som i dag er landarealet for havna, men deler ble også kjørt direkte til andre anlegg entreprenøren arbeidet med.

Oppmålte profiler av sjøbunnen viste at litt over 20.000 kubikkmeter masse måtte graves ut for å oppnå den fastsatte dybde i bassenget. I tillegg til dette ble det i nordre og ytre del av havna grabbet ut 29 stk. båtlaster, hver på 400 tonn. Det utgjør over 7000 kubikkmeter masse. Dette er årsaken til at bassenget er vesentlig dypere i dette området enn i indre del. Denne utgrabbingen kostet ikke Småbåthamna noe. Grusen ble solgt og dekket alle utgiftene.

Dugnad

9. juli 1977 ble de første båtene flyttet inn i havna. En del entreprenørarbeider pågikk fortsatt. Slik som ordning av stein i ytterside på moloen og planeringer på landsida. Anlegget ble overtatt fra entreprenøren 29. oktober.

En småbåthavn var nå altså etablert. Den ga beskyttelse for båtene i uvær, og det var jo det viktigste. Men hver og en av båteierne måtte selv sørge for utfar og landfester innen havna.

Mye arbeid gjensto for å få til ei komplett havn. Det galdt brygger, utliggere, landganger, landfester, murer, opphalingslipp, lysanlegg, vannledning, avløp m.m.

Penger var det lite av, så alt arbeid som vi selv kunne utføre, skulle utføres på dugnad. Og dugnadsplikta måtte være absolutt og måtte følges opp for hver enkelt partshaver. Ingen unnasluntring kunne tåles. De som ikke møtte til dugnad, måtte betale. Det samme prinsippet gjelder i havna fortsatt.

Den første dugnadsdagen i havna ble holdt 8. april 1978. Dugnadsarbeidet dette året satsa på bygging og utlegging av de to første bryggene, lengst mot sør. Og arbeidet gikk greit. Det var god organisering og stor innsats fra partshaverne. I mai ble de to første bryggene lagt ut.

Alt var av egen konstruksjon. Penger ble brukt bare til innkjøp av materialer. Men lokale firmaer ble brukt for produksjon av beslag og andre ting av stål. Opp gjennom alle åra havna har vært i drift har mange partshavere lagt ned innsats som styremedlemmer. Ikke minst har mye arbeid falt på formennene. Jeg nevner bare ett navn i den forbindelsen, nemlig Knut Drabløs. Han gjorde mye for komplettering av havna, og er kanskje den formannen som stod lengst i jobben.

Kjetil Tandstad, fødd 1950, er journalist i Sunnmørsposten og redaktør for Årbok for Sunnmøre

Eit glas vin på Brand VI

Av Kjetil Tandstad

Eit glas vin

Kvar er det vel betre for ein sykkyllving å avslutte ein opplevingsfylt Stockholmsdag med enn eit glas vin på akterdekket av gamle Brand VI?

Brand-båtane, med den idealistiske og alltid optimistiske reiaren Bernt Fauske i spissen, er det gjort nøye greie for i tidlegare årbøker. Den overdådige luksusen var ikkje det som først og fremst prega desse båtane. Vinsal ville vere utenkjeleg. Brandbåtane tilbød forkynning og billege billetter til ungdom som ville sjå seg rundt i verda.

Men cruisefarten med kristen ungdom var berre eitt av kapitla i den lange historia om det falma praktskipet Brand VI, som reiarlaget AS Brandbåtane eigde frå 1954 til 1959. Skipet var verdas største motor-yacht då ho stod ferdig frå Krupp Germanis-werf AG i Kiel i 1924. Skipet, som bar det stolte namnet

Vanadis, var ei gåve frå ein amerikansk multimillionær til dottera Barbara Hutton på 18-årsdagen.

Huttontott

Pappa Hutton var elles ikkje knipen når det galt gaver til jenta si. Tre år seinare, då ho var myndig, låg det ein sjekk på ein million dollar under servietten på kaffibrettet, slik at ho kunne få span-dere litt på venene sine. Seinare arva jenta heile Woolworth-konsernet og fekk endå meir pengar mellom hendene. Ho vart kalla verdas rikaste arving, men for hennar gode vener, og dei var det mange av, var ho alltid den vesle huttontotten, fortel anekdotene.

Barbara Hutton var ei megastjerne i si samtid. Ho var ikkje berre vakker og eventyrleg rik. Ho gjorde også som ho ville og vart herostratisk berømt for alle sine menn. Ho omgav seg med georgiske fyrstar, tyske prinsar, danske grevar, idretts- og

Barbara Hutton - heile verdas huttontott - om bord i Vanadis

filmstjerner. Ein av hennar meir kjende menn, var skodespelaren Cary Grant, som ho var gift med nokre år på førtitalet.

Jetsetlivet var ikkje bra i det lange løp. På femtitalet tok helsa til å skranke og ho drog seg tilbake til eit palass ved Tanger i Marokko. Ho levde eit roleg liv, men slutta aldri å gifte seg med stadig nye menn. Ektemann nummer fem var ein sydamerikansk diplomat. Den sjuande var ein sydvietnamesisk prins. Ho stod i ferd med å gjere ein ung spansk tyrefektar til sin åttande ektemann, då ho døydde i 1979.

Losjiskip

Lystyachten m/s Vanadis fekk ikkje eit mindre eventyrleg og omskifteleg liv. Barbara Hutton selde luksusyachten etter eit par år. Utover i mellomkrigs-

tida er skipet oppført med ei rekkje ulike amerikanske eigarar under namnet Warrior. Då kjøpte Barbara Hutton båten igjen, for å selje han for eitt pund sterling til den britiske marinen, som sette yachten inn i krigsteneste som anti-ubåt-skip. Etter eit par år vart skipet degradert til losjiskip for marinen, før skipet dukkar opp nokre år etter krigen hos reiarlaget Brødrene Løthe i Haugesund. Så vart skipet kjøpt av Larvik-Fredrikshavn-fergen i Larvik. Under namnet Cort Adeler gjekk yachten ein kort periode også i passasjertrafikk mellom Stockholm og Åbo i Finland. Frå 1960 til 1978 var ho skuleskip for kristen ungdom heimehøyrande i Stavanger under namnet Gann og gjekk seinare nokre år under namnet Vikingfjord for Stavanger-reiaren Simon Møgster.

Sidan 1982 har skipet vore restaurant og hotellskip i Stockholm. Ho ligg no ved kai på Riddarholmen. Hotellskipet kan skilte med 60 kahyttar, restaurant og ein kafé på akterdekket, pluss bar, konferanse-rom og badstu, går det fram av brosjyren vi fekk med oss frå resepsjonen.

Det stolte skip Brand VI – slik vi kan sjå det i dag, som hotell- og restaurantskipet "Mälardrottningen" på Riddarholmen i Stockholm. (Foto: Kjetil Tandstad.)

Sølvreventyret

Av Arnold Weiberg-Aurdal

Tradisjonelt forsiktige bønder i Sykkylven satsa også på den utrygge sølvrev-næringa i mellomkrigstida. Tanken på at reveskinn frå det fattige småbruket på Sunnmøre kunne kome att kring halsen på ei overklassekvinne i New York, var eit eventyr i eventyret.

Formålet med denne artikkelen er å kaste lys over ein periode i vår lokale historie som er framand for dei unge og som er gått meir eller mindre i gløyme-boka for oss eldre. Dette gjeld sølvrevperioden i 1920 og -30-åra, som engasjerte ei rekkje av innbyggjarane i Sykkylven.

Lotteri og eventyr

Enkelte gonger hender det noko som kjem uventa på dei fleste. Det bryt med det tilvande og faste livsmønsteret og det vi kallar eit normalt levesett.

Pelsdyralet den fyrste tida var noko slikt. I svært trange økonomiske tider kasta bonden og mange andre til sides det kvardagslege arbeidsstrevet og heiv seg ut i eit sølvreventyr. Der sette dei tusenvis av dyrekjøpte mellomkrigskroner på spel – pengar som dei kanskje heller ikkje åtte sjølv. Det skjedde i dei mest lutfattige tider vi hadde hatt på lenge. I tillegg til alt anna våga dei pengane sine på ei næring som var utrygg og omskifteleg. Heile spelet var eit lotteri! Det heile galdt ei motesak – kva slags skinn dei rike kvinnene i det store utlandet skulle kle seg med. Her våga bygdefolket velferda si på noko som kunne skifte frå eitt år til anna. Og her kunne eit reveskinn frå eit småbruk på Sunnmøre kome att kring halsen på ei luksuskvinn i høgste klasse i verdsbyen New York! Det var eit eventyr i eventyret.

Nils Weiberg-Aurdal i Askjelligarden med eit reveskinn over kvar skulder.

Frå 1920-åra og til 1940-45 gjekk pelsdyrnæringa som ein farsott over store delar av landet. Særleg på Sunnmøre greip denne feberen om seg. Alle fine damer skulle gå i pels, men for å få nok pelsar, måtte det mange pelsdyr til. Det var særleg sølvreven som var i skotet. I 1930-åra var her 600 - 700 sølvrev i Sykkylven.

Litt revesoge

Det var i Canada for vel hundre år sidan eventyret

Alfred Weiberg-Aurdal med ein levande rev bak øyret.

starta. Den fyrste her i landet som kjøpte inn sølvrev, var grosserar Arne Cristensen i Fredrikstad. Han kjøpte eit sølvrevpar i Canada og sette opp ein revegard som var reine festningsverket i betong. Dette var fyrste sølvrevane som kom over havet til Europa. På våre kantar var Sunnmøre og Nordfjord tidleg ute. Ola Erdal frå Barstadvika må reknast som ein av pionerane i sølvrevavlen. Ola Erdal var på mange måtar ein original og ein føregangsmann. Det vert fortalt at han ein dag var i Ålesund midt i den verste revetida og kom for seint til lokalbåten til Barstadvika. Han kjøpte seg ein liten motorbåt og køyrde båten opp i fjøra på heimstaden. Der vart båten liggande ubrukt i årevis.

Ein annan gong kjøpte han ei ku på Ullaland i Austefjorden. Og denne kua køyrde han heim til Barstadvika i privatbilen sin. Kua stod på tvert i baksetet, med hovudet ut på den eine sida av bilen og bakenden på den andre sida. Eg trur dette må vere den mest originale transporten av levande dyr i landet. I tillegg bygde han sitt eige fryseri og kraftverk.

Kring midten av 1920-åra var eventyret i gang her på Sunnmøre. Dei fyrste tok ein stor økonomisk risiko. Nedgangstidene vart verre for kvart år, og

pengane minka. For ei para tise kunne dei i 1927 - 1928 betale 3000 kroner. Mange syntest dette var å setje hus, gard og kjerring på spel, andre gjorde det dei makta for å reise dei pengane som måtte til for å kjøpe rev. No synest vi kanskje at verken 3000 kroner eller 5000 kroner er så stor ein pengesum. Men kring 1930 var dette svært mykje. Den gongen fekk ein lausarbeidar på gardane eit par kroner dagen og kosten. Ei tenestetaus fekk nokre få kroner i månaden, 15, kanskje 20 kroner. Mange jenter tok seg teneste om vinteren for berre hus og kost.

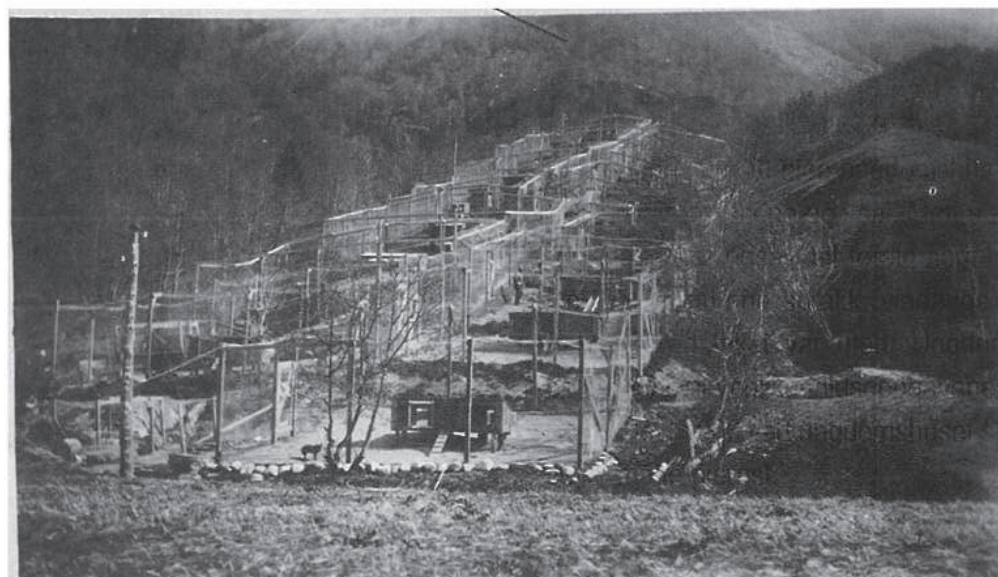
Dei som vart rekna som høgtlønna, som t.d. ein fylkesagronom, hadde ei årsløn på 5300 kroner. Prisar og løner fylgdest så nokolunde, då som no. I 1930 var eggprisen kr. 1,50 per kilo. Det blir noko slikt som 10 øre egget. På kafeane kunne folk få frukost og middag med kaffi etterpå for i alt to kroner. Pengar var ei sjeldan vare.

Dei fyrste som tok til med denne avlen og som var heldige med avlsdyra sine, gjorde det godt. Det vart nokre fine kvalpar kvar vår, og om hausten vart dyra utstilte. Dei beste fekk premie med sløyfe, poeng og heiderleg omtale. Dei finaste dyra vart så påsette. Dei andre dyra vart pelsa når det leid ut på seinhausten. Pelsane gjekk til auksjon og vart bra betalte, for dei fine damene ville for all del ha fin pels på seg.

Dei fyrste revegardane

Men det var ikkje berre å kjøpe dyr. Ein måtte også ha hus og heim til dyra. Og det var ikkje småtter! Revegardane skulle vere store og vide og sterke. Det var viktig at reven hadde nok fri mark til å spele seg på. Dei rekna med at gjerdet burde vere kring 100 kvadratmeter til eit par dyr.

Gjerdet kring garden var svært høgt og bøygd innover øvst oppe. Somme støypte revehusa inn i bakken, men det vanlege vart etter kvart å plassere trehus ute i gjerdet. Bura var trauste og godt isolerte, med reirkasse og anna utstyr inni. I den handboka som statskonsulent Jens Nordang

Revegjerda i Askjellgarden på Velle.

skreiv, og som kom ut i 1930, står det om revegarden "at i fall man er meget ømfintlig for den spesielle revelukt, bør man ikke legge revegarden slik at det sedvanlige luftdrag på stedet går fra revegarden til våningshuset." På Øye i Hjørundfjorden hugsar eg at det verserte ei sak mellom hotelleigar Dahl og reveeigarane på staden om revelukta som Dahl meinte var til skade for turistnæringa og drifta av hotellet. Eg hugsar ikkje utfallet av denne striden, som varte i lang tid.

Foring

Maten var viktig. Dei fyrste åra fekk sølvreven den beste maten som kunne skaffast. Reven var viktigaste skapningen på garden, han skulle skaffe folket pengar. Folket fekk greie seg med det nest-beste til så lenge.

Revane vart fora med egg og søtmjolk og beste slag kjøt. Rosiner fekk dei, og det fanst også dei som laga "rjomesoll" og bar ut i revegarden.

Dei beste dyra fekk den beste maten, så her

var det også ei gradering mellom individa i ein revebuskap.

Etter kvart som revetalet voks, måtte reveeigarane sjå seg om etter rimelegare mat og då var kvalkjøtet godt å ha. Somme stader organiserte dei seg i større einingar som aksjeselskap eller andelslag og kjøpte inn revemat saman. Det kunne vere fisk og sild og anna avfall.

I Måndalen slo dei seg saman og kjøpte heile jarnbanevogner med reinskjøt frå Finland. I Karigarden og i Askjellgarden på Velle vart det tidleg skipa eit aksjeselskap med namnet Velledalen Pelsdyrfarm, med aksjonærar både frå Grebstaddalen og Eidsdal. Dei bygde tidleg fryseri og kjøpte inn både kvalkjøt og fiskefor i større parti. Fryseriet var plassert inn til bygdevegen med ein halvpart på kvar av Askjellgarden og Karigarden. Eg hugsar at storparten av revegjerda var plasserte i Askjellbakkane og revehusa i Karigarden. Det vart tilsett revepas-sarar, og Eina-Peder frå Straumgjerde og Jørn-

Severin frå Hole hadde denne jobben den lengste tida. Ein slektning frå Eidsdal, Gregorius Ytterdal, var også revepassar nokre år. Far hans, Knut Ytterdal, var ein av aksjonærane i Velledalen Pelsdyrfarm.

Rev på frifot

Det var ikkje til å unngå at rev stundom kom på frifot. Dette kunne vere eit merkbart tap for eigaren, og ein sette alt inn på å få slike rømlingar i hus att. Eg tok del i ei revejakt i ei julehelg midt under krig- gen. Vi hadde ein revehund som heitte Flink, og han var ekspert i å fange rev som hadde rømt.

Jon Riksheim (Tømmes-Jon) ringde til meg tidleg ein morgon og fortalde at ein av sølvrevane var komen på frifot. Og han bad meg ta med meg Flink og kome ut i Tynesstranda der han ville hente meg med robåt. Det var djupsnø og dette skapte sjølv sagt ein del vanskar. Jon og eg gjekk til fots heilt opp til kraftstasjonen, og der fann Flink reven. Så barst det i ei viss fart unna bakke heilt ned til sjøkanten. Etter eit par turar opp til kraftstasjonen og ned til sjøen, fekk Flink tak på reven og Jon kunne fange reven med revetang. Så var revejakta over.

På den tida då sølvreven var "gromguten" mellom husdyra, vart det utført ei reveteljing i Sykkylven. Det var i september 1934. Teljinga syner at det var 471 avlsdyr og 796 ungar, i alt 1267 revar. Dette året vart det pelsa 558 dyr. Det var 53 sølvrev-gardar i bygda.

Då det tok slutt med sølvreven, var det fleire opp-drettarar som gjekk over til blårev og mink.

Årginala fram i Dala

Av Kjetil Tandstad

Årginala fram i Dala

Naud lærer naken kvinne å spinne og lokkar skjulte talent fram i lyset. Velledalsrevyen er eitt av mange eksempel på korleis husnaud og penge-mangel kunne få det lokale kulturlivet til å blomstre..

Vi tenkte ikkje revy i det heile. Det skulle eigentleg vere ein trygg programkveld for heile familien, seier Jan Lade om tilstellin-ga som skulle bli den første av ei rekkje på fem suksessrike velledalsrevyar.

Det er ikkje for mykje sagt at den første velledalsrevyen sette Sykkylven på ende. Folk reiste mann av huse til Sykkylven samfunnshus for å få med seg moroa. Velledalingane sjølve la ned ein heroisk innsats for å tekkjast publikum og publi-kum let seg sjarmere. Årginalane fram i Dala vart på ein- to- tre det store samtaleemnet og la grunnlaget for nye revysuksessar i påska i åra framover.

Det har ikkje skorta på innsats før heller. Ungdomslaget i Velledalen var det første i kommunen

som bygde seg sitt eige ungdomshus. Her vart kul-turen dyrka på scene og i sal. Men ungdomshuset i Velledalen var også det første som måtte stengje. Dei tjukke murane sprakk, vindauge og dører var trekkfulle og taket var utett. Ungdomslaget heldt det gåande til vedlikehaldsoppgåvene vart for over-veldande. I 1966 vart ungdomshuset stengt for godt. Noko måtte gjerast.

Hulda-fondet, oppkalla etter eldsjela Hulda Flem,

Medlemane i legendariske TABBA. F.v. Ivar Velle, Henny Lødemel, Ingebjørg Hole og Martin Lade.

voks jamt og trutt og var meint til kapital for eit nytt ungdomshus.

Samdrift

Husløysa fall saman med arbeidet for å få utvide skulen i dalen. Saknet av samlingstad var stort, og

stadig fleire snakka om at ein ny, utvida gymna-stikksal med tilhøyrande rom kunne vere ei løys-ing. Andre var skeptiske. I 1973 vart det sett ned ei byggenemnd til å greie ut saka med Jan Lade som formann. Det gjekk trått i starten, å finne ut kva ein eigentleg både ville ha og kunne få til. Men då arkitekt Kjell P. Fet kom inn i bildet gjennom eit forprosjekt, vart alternativa klarare. Mange var rett nok kraftig i tvil om at det var rett å setje opp eit for-samlingshus der det kunne blir arrangert dans kloss inntil skulen. Men fordelane med sambruk var større enn ulempene, kom dei til. Planar vart lagde.

Det vart klart at velledalingane måtte inn med ein ikkje uvesentleg sum. Aksjekapital vart innsamla og dugnadslister påførte. Men endå var det ikkje nok. Formannen kom opp med ein tanke om å skipe til ein skikkeleg programkveld under det lett sjølvi-roniske mottoet "Øss e mange årginala fram i Dala". Ordet "original" var meint i ei absolutt positiv tyding, - at folk er ekte gir mangfold og berikelse i høve til at alle som er like og A4. Tanken var å vise litt av den kulturelle breidda som var i Velledalen. Ein flokk tiltaksame og kreative ungdommar tende på ideen, stakk hovuda saman og gjekk i gang med å planleggje ein heidundrande programfest til inntekt for prosjektet. I ungdommeleg overmot leigde dei

det nye samfunnshuset på Aure for heile påska.

- Vi tenkte som sagt programkveld for heile familien, fortel Jan Lade. Reklamemannen Norbert Hovet, som hadde fått i oppdrag å lage plakaten, var den som spurde om det ikkje i grunnen var ein revy dei arrangerte. Det måtte vi gi han rett i. Slik vart namnet Velledalsrevyen fødd, fortel den smått gråmelerte gjengen av sceneheltar frå den gong som vi har samla på grendahuset: Jan Lade, Sissel Brunstad, Jan Ove Skogvold, Kari Hjorthol og Petter Velle. Saman med Jarle Lade utgjorde flokken kjernen i tiltaket gjennom alle åra.

Ein revy var noko nytt og spennande. Det var lenge sidan nokon hadde sett noko slikt lokalt. I Sykkylven hadde det ikkje vore revy sidan Lurlåtrevyane på Aure på femtitalet. Sketsjar og spelstykke, for ikkje å snakke om prologar og høgtlesing frå dei hand-skrivne lagsblada, hadde stått på programmet i alle år. Men ein heil revy var noko heilt anna. At det skjedde i ei utkantgrend gjorde ikkje saka mindre oppsiktsvekkjande.

Jan Ove Skogvold arbeidde hos Hole Maskin, som heldt til på Brunstad Fabrikker, då dei ringde frå NRK lokalradioen og skulle ha eit innslag om

F.v. Håvard Hole, Odd Drabløs og Oddny L. Velle. I bakgrunnen Lindis Lade Rønnes, Hanne Ulset og Randi Drabløs.

revyen. Journalisten skulle vite kva revyen gjekk ut på og dei snakka seg gjennom scene for scene. Det enda med at eg song til han i telefonen. Då letta kontorman-nen hos Brunstad på døra og lurte på om det hadde rabla for meg. Han såg i alle fall ganske forbina ut, fortel Skogvold.

Kjernen i skrivegruppa var identisk med initiativtakarane og var dei same i alle år. Alle hadde faste roller på scena, slik at dei visste kven dei skreiv til, og det vart skrive utførleg dreiebok. Jan og Jarle Lade skreiv også songar og melodiar.

Jan Ove Skogvold var gjennomgangsfiguren Nils. Han var ungkaren som hadde skrive heim den unge og pene tenestejenta Josefine (Kari Hjorthol). Den første revyen brukte han til å vise henne rundt og presentere folket i dalen.

Der var det mange slags typar å bli kjend med: Petter Velle var den oppfinnsame og optimistiske Syger, kreativ på scenen som privat. Jarle Lade utvikla den sjarmerande Baby-Ola som figur attåt alle sine mange musikalske plikter i revyen. Karl Eilert Nakkeberg var Hau-Ole og Sissel Brunstad var innpiskar.

-Figurane på scenen var tidlause typar. Dei vart sette inn i situasjonar som alle kjende igjen. Dei vart plasserte i eit velledalsmiljø. Det var heimegjort og lokalt med kjentfolk på scena. Det var noko som publikum tok veldig godt imot, fortel Sissel Brunstad.

Som gruppe jobba vi veldig godt i lag. Vi hadde faste skrivemøte. Men etter kvart som vi vart meir rutinerte, vart improvisasjonen på scena ei plage. Særleg Nils var stygg til å hamne utpå viddene og stille Josefine i forlegenheit, fortel ho. Men takk vere eit profesjonelt orkester, som var i stand til å leggje til nokre takter ekstra når ting gjekk i stå, greidde dei som regel å kome seg ut av trongsteget på scena utan at publikum merka at noko var gale, fortel ho.

Det vart ikkje skydd nokon ting for å gi publikum noko heilt spesielt. Eit unntak var planen til Jan Lade om å servere publikum potetball i pausen. Meir realistiske hovud i dei mange nemndene som vart sette ned fann mange gode grunnar til å finne eit alternativ. Velledalen svelelag vart skipa. Dei selde ikkje mindre enn 1200 sveler på dag to av den første revyen. Innimellom gjekk det også med 900 formkakestykke.

Musikk var veldig viktig i revyen. Her steig dei fram dei fleste av dei som hadde talent som det kunne vere behov for. Mannskoret Gnisten stod under sitt banner knytt opp på hesjestaur og song "Ei tinderad der inne" av Henrik Straumsheim. Jan Lade hadde sett tone til. Det var nivå over musikken: Åge Lade, den gongen musikkrektor på Ørlandet, vart henta heim som kapellmeister. Asle Myhre spela trombone, Sigbjørn Brunstad, gitar, Terje Frøystad, tromme, Helge Drabløs, saksofon og Jarle Lade, klarinett og saksofon. Orkesteret heldt stand gjennom alle dei fem revyane.

Gruppa Regndalsfossens sus og brus mønstra ei solid trekkspelrekke: Arnold Weiberg-Aurdal, Jon P. Hjortdal, Bjarne og Odd Hole og Lars Alnes.

Grand Prix-sigeren til Bobbysocks var ein inspirasjon. Også velledalingane drog naturlegvis Lill Lillfors-trikset: Jan Ove snurra seg ut av den lange kjolen og vart ståande att i langunderbuksene. På scenen kunne ein også elles møte Velledalen klivrelag, "klivra natt og søve dag" - på tur i fjell og ulendt terreng.

Songen om Huå hass Nils er eitt av innslaga som viser ei av sidene av humoren i Velledalsrevyen.

TABBAS tangentsvirtuos, Ivar Velle.

Jan Ove Skogvold og Kari Hjorthol, alias Plasse Nils og Josefine.

Huå hass Nils

Når Plasse-Nils skulde i fjøsen
Då måtte huå på
Den gamlaste huå han hadde
Ei hølete raud og blå
For kynne dei rauta so nauta
Visst haudet va bart og blånt
Og grisen han sparka og spønte
Ja, der hende jammen mångt.

En dag kom ein kar blånt i knappå
Med hatt og med frakk og bil
Han tok fram eit papir frå mappå
Og såg på nå Nils med eit smil
Det er kommet klage fra byen
over en voldsom stank
Den stiger når du er til syne
blir borte når hodet blir blankt.

Nils vart litt heit upp i øvste
Røyste seg sakte upp
Gjekk ut i gangen og frøste
Tok huå si ned med eit sukk
Så kylte han plaggje i nasen
på staten sin sendemann
Slik vart han kvitt heile stasen
Han raste av stad som ein brann.

Ein del av revyorkesteret. F.v. Asle Myhre, Jan Lade, Jon Inge Brunstad, Sigbjørn Brunstad og Terje Frøystad.

Vømmølinspirert

Her er eit slektskap med universet som Hans Rotmo hadde utvikla med sin platesuksessar med Vømmøl Spelmannslag. Både budskapen og songstilen låg i tida. Det kjendest faktisk som noko heilt nytt og spennande, minnest Jan Lade. Folk kom til forestillingane både frå Tresfjorden og frå øyane. Vi brukte å ha fem forestillingar kvar påske med 500 tilskodarar på kvar framsyning.

Velledalsrevyen hadde ingen gratisspassasjerar: Sjølv alle dei som var med på og bak scenen, måtte betale billett til framsyningane. Med eit femtital betalende velledalingar på kvar framsyning, sikra vi fulle hus og eit publikum på rundt 2.500 per år. Eitt år trykte vi opp ein kalender i form av ein plakater som vi selde til jul. Vi stod ute på Aure i snødrivet og selde plakatar for ein revy som hadde vore. Det mangla ikkje på innsatsvilje, seier han.

Titlane på revyane fortel si eiga historie:

1979: Øss e mange årginala frami dala.

1980: Hute bra, 'eime best.

1981: Når krubbå e tom.

1982: Velkomne til gards.

1985: Årginalanes femte.

Her var det rom for å bruke brei dialekt og halvemål. Det var truskuldig moro og godmodige spark til kommunestyling og kommunevalkamp. Vi var samde om å unngå billige poeng og underbuksehumor. Vi var nøye med å ikkje fleipe med religion. Det skulle vere kvalitet, ikkje lettkjøpte poeng, seier Jan Ove Skogvold. Sketsjane er brukte heilt fram til i dag som innslag på programkveldar. Folk hugsar enno heldige replikkar.

Offervilje

Offerviljen var stor. Kona til Petter Velle fekk barn under innspurten til revyen. Til slutt fekk han beskjed per telefon. "Øss ser ti føtene". Då måtte han

berre ta fri og reise heim. Kari Hjorthol fekk tvillingar i januar og stod på scenen heile påska. Skrivegruppa tok menneskelege omsyn og skreiv inn ein ammepause for henne i programmet. Vi som stod på scenen, opplevde stundom å bli vore eigne rollefigurar, fortel Kari Hjorthol. Jan Ove Skogvold og Kari Hjorthol vart oppfatta som eit par også i privatlivet. Ho minnest ho var med på ein fest på Orreneset. Mannen som sat ved sida av meg skulle konversere og spurde: He dække bygd dække hus no då, du og han Nils?

Kva gav revyane til grenda, anna enn klingande mynt til grendahuset. Veteranane er ikkje i tvil. Den hektiske revyaktiviteten fekk store ringverknader. Sjølvtiliten voks. Eg hadde nær sagt til dei grader, seier Jan Lade.

Heile dalen hadde eigedomsforhold til revyen. Folk var stolte av å vere velledalingar. Det var mange gode ord å få. Det heile kom på toppen av ei politisk bølge i samfunnet til støtte for at smått er godt. Det var ei oppvurdering av utkantsamfunna i denne tida. Det var velvilje og skryt å få over alt.

Elles var det mange som lærte seg å stå på ei scene. Mange lærte til og med å syngje solo frå scenekanten. Unge og eldre gjekk i lag og løyste praktiske problem. Nokre vart flinke med lyd og lys. Andre gjorde ein stor innsats med kulisseygging, sminke, kostymar og andre viktige gjeremål. Mange av scenefigurane vart kjendisar utanfor kommunegrensene og fekk underhaldningsoppdrag både under alpin-NM på Stranda og då lokalavisa Sykkylvsbladet feira sine første femti år.

Revyane var berre eitt av mange tiltak som måtte setjast i gang for å skaffe bygda eit grendehus. Heile dalen var med. Først vart dei spesialteikna stolane laga på dugnad, så kjøpte dei stolane og gav dei til huset og så betalte dei jammen også inngangsbillett for å få sitje på dei. Det var ei fantastisk dugnadsånd. Ho har bleikna litt med åra. Men ho lever og boblar framleis, forsikrar revyngjengen.

Johan Grebstad som berar for ein "arabisk oljesjeik".

F.v. Oddny L. Velle, Lindis Lade Rønes, Per Hole Drabløs, Hanne Ulset, Karl Eiler Nakkeberg og Ove Skåre

Årginalvisa

Øss e alle årginala fram i Dala
Du kan sjå det på øss korleis øss he bala
Ja, det bjynde visst i haust en gong
Øss prøvde øss me visesong
Om kurr øss va her fram i Dala.

Fram i Dala e øss mange årginala
Trauste kvinnfolk å fremmelege kara
Ha de ikkje vøre slik
Va øss alle saman lik
Jammen e det fint øss e slik laga.

Kan du tenkje deg ein plass det e slik laga
Med fjella på tvers midt i dala.
Nedi dalbøtna det sviv
Ut av Fetvatnet det siv
Mångt eit framifrå emne frama Dala.

Øss e mange årginala fram i Dala
Og slik he det vør frå gamle daga
Mange gamle henge me'
Og stadig nye kjeme te'
So øss håpa på å halde uppe tala.

Øss e alle saman små årginala
Både du å e og alle nedi sala
Ha det ikkje vøre slik
Va øss alle saman lik
Jammen e det fint øss e slik laga!

P. J. Andestad

— Sykkylven —

Bygnings- & Trelastforretning.

Lager av alle sortar norsk og svensk trelast.

Cement, skifer, vegg- og takpapp,
spiker, bølgeblekk.

Bygningsavdeling

Set opp og inreider nye hus.
Utarbeider kalkyler og materialuppgåvor.

Trevareavdeling.

Leverer vindauge, dører og trappor.

Møbelverkstad.

Alle sortar møblar etter tinging og
frå lager.

Elektrisk turkeapparat.

Specialitet: Eikemøblar.

K. Utgård,
Utgård,
Sykkylven.
Assortert
landhandel
og omseling av
jordbrukspro-
dukter.

Post og tlf.
Hundeidvik.

Nytta

Karl Ramstads bilforretning

på Aure i Sykkylven.

Rutetrafik, drosche og lastebil.

Gode bilar.

Telefon nr. 16 — Sykkylven.

Anton Roalds

Baker-

OR

Conditorfor-
reining

på Aure.

Post og telefon:
Sykkylven.

L.J. Sykkylvens Handelslag

på Aure i Sykkylven
Landhandel og omseling
av jordbruksvarer. — Skipa
1920. Lutmidel 61200 kr.
Aarleg omselmad 170.000
200.000.

Styrar: Edw. G. Skotte.

Hotell Sykkylven.

Inneh.: Edw. G. Skotte.
Godt og hyggjeligst husvære.
Rimelege prisar.
Tek mot reisende og faste
gjestar.

Rikstelefon og telegraf:
Sykkylven.

Elias Vinje

— Sykkylven —

er født 8. mai 1885 i Stordal, overtok hotellet 1912 en forret-
ning i Sykkylven som blev drevet i leide lokaler i 1920.
Hotellet samme år flyttet forretningsen inn i egen moderne
forretningsplass.

Forretningen omfatter nu kolonial, mel, manufaktur,
mode- og kortvarer, stentoi, glasvarer, maltervarer,
samt kjøp og salg av alle sorter landmannsvarer.

K. Welle, Sykkylven

Konfeksjonsfabrik, Skreddarverksted

Leverar, dressar og frakkar ferdigsydd frå
lager og på bestelling etter mål.

Telefon nr. 10.

Møre Kurvmøbelfabrikk A/S

Sykkylven pr. Alesund.

Fabrikasjon
av moderne

Kurvmøbler

og

Salong-
møbler

Nye og kurante

Modellar.

Telegamade:
»Kurvmøbelfabrikk».
Telefon nr. 17.
Sykkylven.

Telefon P. K. Thuresen, inek. verksted, Telefon

Fabrikasjon av universalsvinnler, elektriske heiser, sagspindler,
dreiesolbeslag, friksjonskoblinger med innatte kuleringer.
Specialitet: Tannhjulfresning i jern og kromnikkelstål.
Desuten fresse og dreiearbeide av enhver art.
Smalarbeide. Reparasjonsarbeide.

Sykkylven Sparebank

— skipa 1863 —

Forvaltningskapital 3 000 000 kr.

Eigen midel 320 000 kr.

Tek mot innskott til høgste rentefot.

Utlaan.

Innkasso.

Desse har vore med å støtta utgjevinga av
Årbok for Sykkylven 2006

Sparebanken Møre

Amatec AS

BS Aure

Coop Mega Sykkylven

Ekornes ASA

EldArt

Elias Vinje AS

Formfin Møbler AS

Fotograf P.P. Lyshol

Holen Arkitektkontor

Hj. Brunstad Fabrikker AS

Hjellegjerde Møbler AS

Advokat Kjetil Kvammen

Maxbo Idebygg

Møre Trafo AS

Nordea

Nyborg AS

PC Support AS

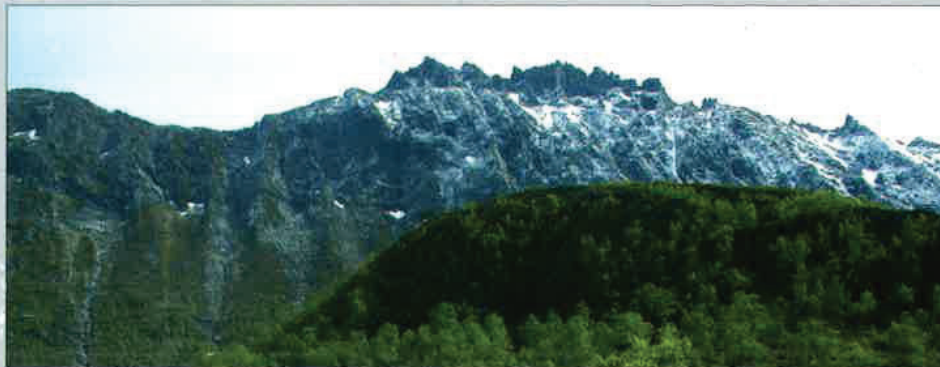
Sandella

SAP Design

Sykkylven Bok & Papir AS

Sykkylven Gjensidige

YIT

Melismannen

Av Roald Solheim

Nokon har strødd melis i fjella mine!

Medan eg sov i natt, har nokon strødd kvitt mjøl over alle tindane.

Det må ha vore ein kraftig kar, for han har fare mange mil på kort tid.

Guten må ha hatt med seg ei diger treskei og ein stor spisspose.

Og så har han fylt skeia frå posen og rista melisen varsamt utover.

No ligg det blanke pulveret der og lyser langt i kveldssola.

Dette skal du ha, kviskrar kanskje melismannen, for ikkje å vekkje meg.

Eg pyntar fjella dine mest berre for di skuld.

For vindane mine måtte låne lauvet ditt ei stund no i haust.

Det var gammalt då, og måtte kvile.

Men om ei ri skal det kome nye blad!

Sjå, snøklokkene spirer alt under syrintreet!

Det er slik det må vere.

Og i mellomtida har eg stasa litt opp for deg, gode ven.

Er ikkje kvitfargen fin mot den høge himmelen, kanskje?

Jau, sola mi skal skine over fjella dine.

Og lyset skal synge i fjordane og danse over alle øyane.

Vi snakkast, gamle ørn!

Dauden er berre mellombels.